

د افغانستان قانون اساسی

اساسی قانون افغانستان

۱۲ عقرب / ۱۳۸۲ هـ ش

د ۱۳۸۲ هـ ل د لړم ۱۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فهرست		فهرست	
تعداد ماده	عنوان	ردماتر شمیر	عنوان
	مقدمه		سریزه
(۲۱ ماده)	فصل اول : دولت	(۲۱ ماده)	لومری- فصل : دولت
(۳۸ ماده)	فصل دوم : حقوق اساسی و وجایب اتباع	(۳۸ ماده)	دوم فصل : د اتباعو اساسی حقوق او وجایب
(۱۱ ماده)	فصل سوم : رئیس جمهور	(۱۱ ماده)	دریم فصل : جمهور رئیس
(۱۰ ماده)	فصل چهارم : حکومت	(۱۰ ماده)	خلورم فصل : حکومت
(۲۹ ماده)	فصل پنجم : شورای ملی	(۲۹ ماده)	پنخم فصل : ملی شوری
(۶ ماده)	فصل ششم : لویه جرگه	(۶ ماده)	شپږم فصل : لویه جرگه
(۲۰ ماده)	فصل هفتم : قضاء	(۲۰ ماده)	اووم فصل : قضاء
(۷ ماده)	فصل هشتم : اداره	(۷ ماده)	اتم فصل : اداره
(۶ ماده)	فصل نهم : اضطرار	(۶ ماده)	نهم فصل : اضطرار
(۲ ماده)	فصل دهم : تعدیل	(۲ ماده)	لسم فصل : تعدیل
(۵ ماده)	فصل یازدهم : احکام متفرقه	(۵ ماده)	یوولسم فصل : متفرقه حکمونه
(۴ ماده)	فصل دوازدهم : احکام انتقالی	(۴ ماده)	دولسم فصل : انتقالی حکمونه

بسم الله الرحمن الرحيم

سریزه

مورخ د افغانستان خلکو:

- پر لوی خدای ﷻ په ټینگ ایمان، دده د ذات پر مشیت په توکل او د اسلام پر سپېڅلي دین پر اعتقاد؛
- د ملگرو ملتو د منشور په رعایت او د بشر د حقوقو نړېوالې اعلامیې ته په درناوي؛
- د تېرو بې عدالتیو او ناخوالو په درک او زموږ پر هېواد راغلیو بې شمېره مصیبتونو ته په پاملرنه؛
- د افغانستان د ملت سرښندنو، تاریخي مبارزو، جهاد او په حق مقاومت دستايلو او دافغانستان د آزادۍ د لارې د شهیدانو لوړ مقام ته په ارزښت ورکولو؛
- په دې درک سره چې واحد او یو موټی افغانستان ددې خاورې په ټولو قومونو او خلکو اړه لري؛
- د ملي وحدت د ټینګښت او د هېواد د استقلال، ملي حاکمیت او زمکنې بشپړتیا د ساتنې په منظور؛
- د خلکو پر اراده او د موکراسۍ ولاړ نظام د تاسیس لپاره؛
- له ظلم، استبداد، تبعیض او تاوتریخوالي پاکې؛ پرقانونیت، اجتماعی عدالت، د انساني حقوقو او کرامت پر خوندي تابه ولاړې مدني ټولني د جوړولو او دخلکو د اساسي حقوقو او آزادیو د تامین په منظور؛
- د هېواد د سیاسي، اجتماعي، اقتصادي او دفاعي بنسټونو د پیاوړي کولو لپاره؛
- ددې خاورې ټولو اوسېدونکیو ته د یو هوسا ژوندانه او سالم چاپیریال د تامین په منظور او لڼه ده چې په نړیواله ټولنه کې د افغانستان لپاره د وړ ځای د ټاکنې په منظور مو د هېواد له تاریخي، فرهنگي او ټولنیزو واقعیتونو او د زمان له غوښتنو سره سم د خپلو ټاکنیو استازيو له لارې د ۱۳۸۲ هـ ش کال له () مېاشتې د () نېټې په لویه جرگه کې دا اساسي قانون د کابل په ښار کې تصویب کړ.

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

ما مردم افغانستان:

- با ایمان راسخ به ذات پاک خداوند ﷻ و توکل بر مشیت ذات او و اعتقاد به دین مقدس اسلام.
 - با رعایت منشور ملل متحد و احترام به اعلامیه جهانی حقوق بشر.
 - بادرک بی عدالتیها و نابسامانیهای گذشته و مصایب بی شماری که بر کشور ما وارد آمده است.
 - با تقدیر از فداکاریها، مبارزات تاریخی، جهاد و مقاومت برحق ملت و ارج گذاری به مقام والای شهدای راه آزادی افغانستان.
 - بادرک این که افغانستان واحد و یکپارچه به همه اقوام و مردم این سرزمین تعلق دارد.
 - به منظور تحکیم وحدت ملی و حراست از استقلال حاکمیت ملی و تمامیت ارضی کشور.
 - به منظور تأسیس نظام متکی بر اراده مردم و دموکراسی.
 - به منظور ایجاد جامعه مدنی عاری از ظلم، استبداد، تبعیض و خشونت و مبتنی بر قانونمندی، عدالت اجتماعی، حفظ کرامت و حقوق انسانی و تأمین آزادی ها و حقوق اساسی مردم.
 - به منظور تقویت بنیادهای سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و دفاعی کشور.
 - به منظور تأمین زندگی مرفه و محیط زیست سالم برای همه ساکنان این سرزمین.
 - و بالاخره به منظور تثبیت جایگاه شایسته افغانستان در خانواده بین المللی.
- این قانون اساسی را مطابق با واقعیت های تاریخی فرهنگی و اجتماعی کشور و مقتضیات عصر، از طریق نمایندگان منتخب خود در لویه جرگه مؤرخ / / ۱۳۸۲ در شهر کابل تصویب نمودیم.

لومړۍ فصل

دولت

لومړۍ ماده

افغانستان، خپلواک، واحد، اونه بېلېدونکی اسلامي جمهوري دولت دی.

دویمه ماده

د افغانستان دین، د اسلام سپېڅلی دین دی. د نورو ادیانو پیروان د خپلو دیني مراسمو په ترسره کولو کې، د قانون د حکمونو په حدودو کې آزاد دي.

درېمه ماده

په افغانستان کې هېڅ قانون نشي نافذیدلی چې د اسلام د سپېڅلي دین او په دې اساسي قانون کې د راغلو ارزښتونو، مخالف وي.

څلورمه ماده

په افغانستان کې ملي حاکمیت په ملت پورې اړه لري چې یې په مستقیم ډول خپله یایې د خپلو استازو له لارې عملي کوي.

د افغانستان ملت له هغو ټولو افرادو څخه چې د افغانستان تابعیت ولري، عبارت دی.

د افغان کلمه د افغانستان د ملت پر هر فرد اطلاق کېږي.

د ملت هېچ یو فرد له افغاني تابعیت څخه نه محرومېږي. په تابعیت او پناه ورکولو پورې اړوندې چارې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

فصل اول

دولت

ماده اول

افغانستان، دولت جمهوري اسلامي، مستقل، واحد و غیر قابل تجزیه می باشد.

ماده دوم

د دین افغانستان، دین مقدس اسلام است. پیروان سایر ادیان در اجرای مراسم دینی شان در حدود احکام قانون آزاد می باشند.

ماده سوم

در افغانستان هیچ قانون نمی تواند نافذ شود که مخالف دین مقدس اسلام و ارزشهای مندرج این قانون اساسی باشد.

ماده چهارم

حاکمیت ملی در افغانستان به ملت تعلق دارد که به طور مستقیم یا توسط نمایندگان خود، آنرا اعمال می کند.

ملت افغانستان عبارت است از تمام افرادی که تابعیت افغانستان را دارا باشند.

بر هر فرد از افراد ملت افغانستان کلمه افغان اطلاق می شود.

هیچ فرد از افراد ملت از تابعیت افغانی محروم نمی گردد. امور مربوط به تابعیت و پناهندگی توسط قانون تنظیم می گردد.

پنځمه ماده

ددې اساسي قانون او نورو قوانينو د حكمونو تطبيق، له استقلال، ملي واكمنۍ او ځمكنۍ بشپړتيا څخه دفاع د هېواد د امنيت او د دفاعي قابليت تاْمين، د دولت له اساسي وظيفو څخه دي.

ماده پنجم

تطبيق احكام اين قانون اساسي وساير قوانين، دفاع از استقلال، حاكميت ملي، تماميت ارضي و تاْمين امنيت و قابليت دفاعي كُشور از وظيفات اساسي دولت مي باشد.

شپږمه ماده

دولت د ټولنيز عدالت، د انساني كرامت په ساتلو، د بشري حقوقو په ملاتړ، د اولسواكۍ په تحقق، د ملي وحدت په تاْمين، د ټولو قومونو او قبايلو ترمنځ په برابرۍ او د هېواد په ټولو برخو كې د متوازنې پراختيا پر بنسټ د يوې هوسا، او پرمختللي ټولني په جوړولو مكلف دي.

ماده ششم

دولت مكلف به ايجاد يك جامعه مرفه و مترقي بر اساس عدالت اجتماعي، حفظ كرامت انساني، حمايت حقوق بشر، تحقق دموكراسي، تاْمين وحدت ملي برابري بين همه اقوام و قبايل و انكشاف متوازن در همه مناطق كُشور مي باشد.

اوومه ماده

دولت د ملگرو ملتو د منشور، دين الدول د معاهدو د نړېوالو ميثاقونو چې افغانستان دهغو سره تړاو لري، او د بشري حقوقو د نړېوالي اعلاميې رعايت كوي. دولت د هر راز تروريستي اعمالو، دمخدره موادو د كرلو او قاچاق مخنيوي كوي.

ماده هفتم

دولت منشور ملل متحد، معاهدات بين الدول، ميثاق هاي بين المللي كه افغانستان به آن الحاق نموده و اعلاميه جهاني حقوق بشر را رعايت مي كند. دولت از هر نوع اعمال تروريستي، زرع و قاچاق مواد مخدر جلو گيري مي كند.

اتمه ماده

دولت د هېواد خارجي سياست دخپلواكۍ، ملي گټو ځمكنۍ بشپړتيا په ساتلو، مداخله نه كولو، بڼه گاونډيتوب، دوه اړخيز درناوي او د حقوقو د برابرۍ پر بنسټ تنظيموي.

ماده هشتم

دولت سياست خارجي كُشور را بر مبنای حفظ استقلال، منافع ملي، تماميت ارضي، عدم مداخله، حسن همجوارۍ، احترام متقابل و تساوي حقوق تنظيم مي نمايد.

نهمه ماده

كانونه، او نورې ترځمكې لاندې زيرمي د دولت ملكيت دي. د دولت د ملكيتونو ساتنه او اداره او له طبيعي زيرمو او نورو

ماده نهم

معادن، وساير منابع زير زميني ملك دولت مي باشد. حفاظت و اداره املاك دولت و طرز استفاده درست

عامه ملکیتونو څخه د سمې استفادې ډول د قانون له ليارې تنظيمېږي. از منابع طبيعي وساير املاک عامه توسط قانون تنظيم می گردد.

لسمه ماده

دولت، خصوصي بانکې اجونې او خصوصي تشبثات د بازار د اقتصاد د نظام پر بنسټ د قانون له حکمونو سره سم، هڅوي، ملاتړ يې کوي او مصونيت يې تضمینوي. دولت، سرمایه گذاريها وتشبثات خصوصي را مبتنی بر نظام اقتصاد بازار، مطابق به احکام قانون، تشویق وحمایت می کند ومصونیت آن را تضمین می نماید.

یوولسمه ماده

په کورنۍ او بهرنۍ سوداګرۍ پورې تړلې چارې د هېواد له اقتصادي غوښتنو او د خلکو له ګټو سره سمې د قانون له ليارې تنظيمېږي. امور مربوط به تجارت داخلی وخارجی مطابق به ایجابات اقتصادی کشور ومصالح مردم توسط قانون تنظيم می گردد.

دولسمه ماده

دافغانستان بانک، د دولت مرکزي بانک او مستقل دی. د پیسو نشرول، د هېواد د پولي سياست طرح او تطبيق، دقانون له حکمونو سره سم د مرکزي بانک صلاحیت دي. ددې بانک تشکیل اودکارډول د قانون له ليارې تنظيمېږي. دافغانستان بانک، بانک مرکزی دولت ومستقل می باشد. نشر پول، طرح و تطبيق سياست پولي کشور مطابق به احکام قانون از صلاحیت بانک مرکزی می باشد. تشکیل وطرز فعالیت این بانک توسط قانون تنظيم می شود.

دیارلسمه ماده

دولت د صنایعو د پراختیا، د تولید د ودې او دخلکو د ژوند د سطحې د لوړتیا او د کسبګرو د کار د ملاتړ لپاره اغېزمن پروګرامونه وضع او تطبیقوي. دولت برای انکشاف صنایع، رشد تولیدوارتقای سطح زندگی مردم وحمایت از فعالیتهاى پيشه وران پروگرامهاى مؤثروضع وتطبيق می کند.

خوارلسمه ماده

دولت د کرنې او مالدارۍ د پراختیا، د بزګرانو او مالدارانو د اقتصادي، ټولنيزو او د ژوند د شرایطو د ښه کولو او د کوچیانو د میشتولو او د دوي د ژوند دسمون دولت برای انکشاف زراعت ومالدارۍ، بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی ومعیشتی دهقانان و مالداران واسکان وبهبود زندگی کوچیان در حدود

لپاره د دولت د مالي توان په حدودوکې اغېزمن پروگرامونه وضع او تطبیقوي. دولت مستحقو اتباعو ته د استوګنځای د برابرولو په منظور او دعامه ملکیتونو د وېش لپاره د قانون له حکمونو سره سم او د مالی امکاناتو په حدودو کې لازم تدبیرونه نیسي.

پنځلسمه ماده

لرغونی آثار د دولت ملکیت دی. دولت مکلف دی چې د لرغونو آثارو د ساتنې او د ژوند د چاپېریال د ښه والي لپاره لازم تدبیرونه ونیسي.

شپاړسمه ماده

د پښتو، دري، اوزبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یي، نورستاني او په هېواد کې د نورو مروجو ژبو له جملې څخه پښتو او دري د دولت رسمي ژبې دي. دولت د افغانستان د ټولو ژبو د بیاوړتیا او پراختیا لپاره اغېزمن پروگرامونه وضع او تطبیقوي. د مطبوعاتو اود راډیو تلویزیون خپرونې د هېواد په ټولو مروجو ژبو، آزادې دي.

اوه لسمه ماده

دولت په بېلابېلو سطحو کې د معارف د لوړولو او د دیني زده کړو د پرمختیا او دجوماتونو، مدرسو او دیني مرکزونو د وضعې د ښه والي او تنظیم لپاره لازم تدبیرونه نیسي.

اتلسمه ماده

د هېواد د کلیدي مېدا د پیغمبر اکرم ﷺ پر هجرت ولاړ دی.

بنیه مالی دولت پروگرامهای مؤثر وضع و تطبیق می کند.

دولت به منظور تهیه مسکن و توزیع ملکیتهای عامه برای اتباع مستحق مطابق به احکام قانون و در حدود امکانات مالی تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده پانزدهم

آثار باستانی ملك دولت می باشد. دولت مکلف است در مورد حفظ آثار باستانی و بهبود محیط زیست تدابیر لازم اتخاذ نماید.

ماده شانزدهم

از جمله زبانهای پښتو، دري، ازبکي، ترکمني، بلوخي، پشه یي، نورستاني وسایر زبانهای رایج در کشور، پښتو و دري زبانهای رسمی دولت می باشند. دولت برای تقویت و انکشاف همه زبانهای افغانستان پروگرامهای مؤثر وضع و تطبیق می کند. نشر مطبوعات و رسانه های گروهی به تمام زبانهای رایج در کشور آزاد می باشد.

ماده هفدهم

دولت برای ارتقای معارف در همه سطوح و انکشاف تعلیمات دینی و به منظور تنظیم و بهبود وضع مساجد مدارس و مراکز دینی، تدابیر لازم اتخاذ می نماید.

ماده هجدهم

مبدأ تقویمی کشور بر هجرت پیغمبر اکرم ﷺ استوار است.

د دولتي ادارو د کار بنسټ هجري لمريز کال دی.

جمعه د عمومي رخصتۍ ورځ ده، نورې رخصتۍ د قانون په واسطه تنظيمېږي.

ميناى کار ادارات دولتي هجري شمسي مي باشد.

جمعه روز تعطيل عمومي است. ساير رخصتي ها توسط قانون تنظيم مي گردد.

نولسمه ماده

د افغانستان بيرغ له دريو، تور، سور او زرغون رنگ لرونکو ټوټو څخه جوړ دی، درې واړه ټوټې په مساوي ډول له کيڼ نه ښي لور ته په عمودي توگه سره پرتې او د هر رنگ سور د هغه د اوږدو نيمايي دي چې په منځ کې يې د افغانستان ملي نښان ځای پرځای شوی دی.

ماده نوزدهم

بیرق افغانستان مرکب است از سه قطعه با رنگهای سیاه، سرخ و سبز که به صورت عمودی به اندازه های مساوی از چپ به راست در کنار هم واقع شده و عرض هر رنگ معادل نصف طول آن است و در وسط آن نشان ملی افغانستان قرار دارد.

د افغانستان د دولت ملي نښان له سپين رنگي محراب او منبر څخه جوړ دی، چې په دوو څنډو کې يې دوه بيرغونه او په منځ کې يې په برنۍ برخه کې د "لااله الا الله محمد رسول الله" مبارکه کلمه او الله اکبر او د راختونکي لم وړانگې او په لاندنۍ برخه کې يې د ۱۲۹۸ هـ ل تاريخ او د "افغانستان" کلمه، راغلي چې له دوو خواوو څخه د غنمو وړې پرې راگرځول شوی دی. له بيرغ او ملي نښان څخه د استفادې څرنگوالی د قانون له ليارې تنظيمېږي.

نشان ملی افغانستان عبارت از محراب و منبر به رنگ سفید می باشد که در دو گوشه آن دو بیرق و در وسط آن در قسمت فوقانی، کلمه مبارک "لا اله الا الله محمد رسول الله" و الله اکبر و اشعه خورشید در حال طلوع و در قسمت تحتانی آن تاریخ ۱۲۹۸ هجری شمسی و کلمه "افغانستان"، جا داشته و از دو طرف به خوشه های گندم احاطه شده است. طرز استفاده از بیرق و نشان ملی توسط قانون تنظیم می گردد.

شلمه ماده

د افغانستان ملي سرود په پښتو ژبه دی.

ماده بیستم

سرود ملی افغانستان به زبان پښتو می باشد.

یوویشتمه ماده

د افغانستان پایتخت د کابل ښار دی.

ماده بیست و یکم

پایتخت افغانستان شهر کابل می باشد.

دويم فصل

د اتباعو اساسي حقوق او وجايب

دوه ويشتمه ماده

د افغانستان د اتباعو ترمنځ هر راز تبعيض او امتياز منع دی. د افغانستان اتباع د قانون په وړاندې مساوي حقوق او وجايب لري.

در ويشتمه ماده

ژوند د خدای ﷻ لورپينه او د انسان طبيعي حق دی، هېڅوک له قانوني مجوزه پرته له دې حقه بې برخې کېدای نشي.

څلېرېشتمه ماده

آزادي د انسان طبيعي حق دی، دا حق د نورو له آزادي او له عامه مصالحو پرته، چې د قانون له ليارې تنظيمېږي، حدود نه لري. د انسان آزادي او کرامت له تېري خوندي دي. دولت د انسان د آزادي او کرامت په درناوي اوساتنه مکلف دی.

پنځه ويشتمه ماده

د ذمي براءت اصلي حالت دی. متهم ترڅو چې د باصلاحيته محکمې په قطعي حکم محکوم عليه ونه گرځي، بې گناه گڼل کېږي.

شپږ ويشتمه ماده

جرم، يو شخصي عمل دی. د متهم تعقيب، نيول، توقيفول او پرېغه باندي د جزا تطبيق بل هېچا ته سرايت نه کوي.

فصل دوم

حقوق اساسي و وجايب اتباع

ماده بيست و دويم

هر نوع تبعيض و امتياز بين اتباع افغانستان ممنوع است. اتباع افغانستان در برابر قانون دارای حقوق و وجايب مساوی می باشند.

ماده بيست و سوم

زندگی موهبت الهی و حق طبیعی انسان است. هیچ شخص بدون مجوز قانونی از این حق محروم نمی گردد.

ماده بيست و چهارم

آزادی حق طبیعی انسان است. این حق جز آزادی دیگران و مصالح عامه که توسط قانون تنظيم می گردد، حدودی ندارد. آزادی و کرامت انسان از تعرض مصون است. دولت به احترام و حمايت آزادی و کرامت انسان مکلف می باشد.

ماده بيست و پنجم

برائت ذمه حالت اصلی است. متهم تا وقتی که به حکم قطعی محکمه با صلاحیت محکوم عليه قرار نگیرد، بې گناه شناخته می شود.

ماده بيست و ششم

جرم یک عمل شخصی است. تعقيب، گرفتاری یا توقيف متهم و تطبيق جزا بر او به شخص دیگر سرايت نمی کند.

اووه ويشتمه ماده

هېڅ يو عمل جرم نه گڼل کېږي خو دهغه قانون له مخې چې د جرم تر ارتکاب دمخه نافذ شوی وي.

هېڅوک د قانون له حکمونو پرته تعقيبېدای، نيول کېدای توقيفېدای نه شي.

هېچاته سزا نشي ورکول کېدای مگر د با صلاحيته محکمې په حکم او د هغه قانون له احکامو سره سم چې د اتهام وړ عمل تر ارتکابه مخکې نافذ شوی وي.

ماده بيست و هفتم

هېچ عملی جرم شمردنه نمی شود مگر به حکم قانونی که قبل از ارتکاب آن نافذ گردیده باشد.

هېچ شخص را نمی توان تعقيب، گرفتار ويا توقيف نمود مگر بر طبق احکام قانون.

هېچ شخص را نمی توان مجازات نمود مگر بر طبق حکم محکمه با صلاحيت و مطابق به احکام قانونی که قبل از ارتکاب فعل مورد اتهام نافذ گردیده باشد.

اته ويشتمه ماده

د افغانستان هېڅ يو تبعه په جرم باندي د متهم کېدو له امله، بهرني دولت ته نه سپارل کېږي، مگر د ورته معاملي او د هغو نړيوالو تړونونو له مخې چې افغانستان ورسره تړاو لري.

هېڅ افغان د تابعيت په سلبېدو او په افغانستان کې دننه يا بهر په شړل کېدو نه محکومېږي.

ماده بيست و هشتم

هېچ يک از اتباع افغانستان به علت اتهام به جرم، به دولت خارجي سپرده نمی شود مگر بر اساس معامله بالمثل و پيمان های بين الدول که افغانستان به آن پيوسته باشد.

هېچ افغان به سلب تابعيت ويا تبعيد در داخل يا خارج افغانستان محکوم نمی شود.

نهه ويشتمه ماده

د انسان تعذيب منع دي.

هېڅوک نه شي کولای چې له بل شخص څخه حتی د حقايقو د ترلاسه کولو لپاره که څه هم تر تعقيب، نيونې يا توقيف لاندې وي او يا په جزا محکوم وي، د هغه د تعذيب لپاره اقدام وکړي يا يې د تعذيب امر ورکړي.

د داسې جزا ټاکل چې د انساني کرامت مخالفه وي، منع دي.

ماده بيست و نهم

تعذيب انسان ممنوع است.

هېچ شخص نمی تواند حتی به مقصد کشف حقايق از شخص ديگر، اگرچه تحت تعقيب، گرفتاری يا توقيف ويا محکوم به جزا باشد، به تعذيب او اقدام کند يا امر بدهد.

تعيين جزايی که مخالف کرامت انسانی باشد ممنوع است.

دېرشمه ماده

هغه څرگندونې، اقرار يا شهادت چې له متهم يا بل شخص څخه په زور ترلاسه شي، اعتبار نه لري.

ماده سی ام

اظهار، اقرار و شهادتی که از متهم يا شخص ديگری به وسيله اکراه به دست آورده شود، اعتبار ندارد.

اقرار به جرم عبارت است از: اعتراف متهم با رضایت کامل و در حالت صحت عقل در حضور محکمه با صلاحیت.

ماده سی و یکم

هر شخص می تواند برای دفع اتهام به مجرد گرفتاری و یا اثبات حق خود وکیل مدافع تعیین کند.

متهم حق دارد بمجرد گرفتاری از اتهام منسوب اطلاع یابد و در داخل میعاد که قانون تعیین می کند در محکمه احضار گردد.

دولت در قضایای جنایی برای متهم بی بضاعت وکیل مدافع تعیین می نماید.

وظایف و صلاحیت های وکلای مدافع توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و دوم

مدیون بودن شخص موجب سلب یا محدود شدن آزادی مدیون نمی شود.

طرز و وسایل تحصیل دین توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و سوم

اتباع افغانستان حق انتخاب کردن و انتخاب شدن را دارا می باشند.

شرایط و طرز استفاده از این حق توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده سی و چهارم

آزادی بیان از تعرض مصون است.

به جرم اقرار، د متهم هغه اعتراف ته وايي چې په بشپړه خوښه او د عقلی روغتیا په حالت کې یې د باصلاحیته محکمې په وړاندې کړی وي.

یودېر شمه ماده

هر څوک کولای شي چې له نیول کېدو سره سم له ځانه د اتهام دلرې کولو او یا د حق د ثابتولو لپاره مدافع وکیل وټاکي.

متهم له نیولو سره سم حق لري چې له منسوب اتهامه ځان خبر کړي او د هغې مودې دننه چې قانون ټاکلې محکمې ته حاضر کړی شي.

دولت په جنایې پېښو کې د بیوزلی متهم لپاره مدافع وکیل ټاکي.

د مدافع وکیلانو دندې او واکونه د قانون په واسطه تنظیمېږي.

دودېر شمه ماده

پور د پوروړي د آزادی د سلبېدو یا محدودیدو سبب نشي کېدلای.

د پور د بیرته اخیستلو لارې چارې او وسایل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

دري دېر شمه ماده

د افغانستان اتباع د انتخابولو او د انتخابېدو حق لري.

له دې حق څخه د گټې اخیستو شرایط او لارې د قانون په وسیله تنظیمېږي.

څلور دېر شمه ماده

د بیان آزادي له تېرې څخه خوندي ده.

هر افغان حق لري چې خپل فکر د وينا، ليکنې، انځور او يا په نورو وسيلو له لارې په دې اساسي قانون کې د راغلو حکمونو په رعايت، څرگند کړي.

هر افغان حق لري د قانون له حکمونو سره سم مطالب، بې له دې چې هغه مخکې له مخکې دولتي مقامونو ته وښي، خپاره او نشر کړي.

د مطبوعو، راډيو، تلويزيون، مطبوعاتو او نورو ډله ييزو رسنيو پورې مربوط حکمونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون، به طبع ونشر مطالب بدون ارائه قبلی آن به مقامات دولتی بپردازد.

ماده سی و پنجم

اتباع افغانستان حق دارند به منظور تأمین مقاصد مادی ویا معنوی مطابق به احکام قانون، جمعیتها تأسیس نمایند.

اتباع افغانستان حق دارند مطابق به احکام قانون احزاب سیاسی تشکیل دهند، مشروط بر اینکه:

۱. مرامنامه و اساسنامه حزب، مناقض احکام دین مقدس اسلام و نصوص و ارزشهای مندرج این قانون اساسی نباشد.

۲. تشکیلات و منابع مالی حزب علنی باشد.

۳. اهداف و تشکیلات نظامی و شبه نظامی نداشته باشد.

۴. وابسته به حزب سیاسی و یا دیگر منابع خارجی نباشد.

تأسیس و فعالیت حزب بر مبنای قومیت، سمت، زبان و مذهب جواز ندارد.

جمعیت و حزبی که مطابق به احکام قانون تشکیل می شود، بدون موجبات قانونی و حکم محکمه با صلاحیت منحل نمی شود.

هر افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي او يا معنوي غوښتنو د تأمین لپاره، د قانون له حکمونو سره سم ټولني جوړې کړي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

۱. د گوند تگلاره او کړنلاره د اسلام د سپېڅلي دين د احکامو او په دې اساسي قانون کې د راغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي.

پنځه دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو مادي او يا معنوي غوښتنو د تأمین لپاره، د قانون له حکمونو سره سم ټولني جوړې کړي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون له حکمونو سره سم، سياسي گوندونه جوړ کړي، په دې شرط چې:

۱. د گوند تگلاره او کړنلاره د اسلام د سپېڅلي دين د احکامو او په دې اساسي قانون کې د راغلو نصوصو او ارزښتونو مخالف نه وي.

۲. د گوند تشکیلات او مالي سرچینې څرگندې وي.

۳. نظامي او شبه نظامي تشکیلات او هدفونه ونه لري.

۴. له بهرنيو سياسي گوندونو يا نورو بهرنيو منابعو سره تړلی نه وي.

د قوم، سيمې، ژبې او مذهب پر بنسټ د گوند جوړول او فعالیت کول، جواز نه لري.

هغه جمعیت او گوند چې د قانون له حکمونو سره سم جوړېږي د قانونی موجباتو او باصلاحیتې محکمې له حکمه پرته نه منحل کېږي.

شپږ دېرشمه ماده

د افغانستان اتباع حق لري چې د خپلو روا او سوله ييزو غوښتنو د تامين لپاره، له قانون سره سم، يې له وسلې غونډې او مظاهرې وکړي.

ماده سى وششم

اتباع افغانستان حق دارندبرای تامين مقاصدجائز و صلح آميز بدون حمل سلاح ، طبق قانون اجتماع و تظاهرات نمايند.

اووه دېرشمه ماده

د اشخاصو د مخابراتې او ليکونو آزادي او محرميت که په ليکلي ډول وي يا د تېلېفون او تلگراف يا نورو وسيلو له لارې، له تېرې څخه خوندي دي. دولت د اشخاصو د مخابراتو او ليکونو د پلټنې حق نه لري مگر د قانون له حکمونو سره سم.

ماده سى و هفتم

آزادى و محرميت مرا سلات و مخابرات اشخاص چه به صورت مکتوب باشد و چه به وسيله تلفون، تلگراف و وسايل ديگر، از تعرض مصون است. دولت حق تفتيش مراسلات و مخابرات اشخاص را ندارد مگر مطابق به احکام قانون.

اته دېرشمه ماده

د شخص استوگنځى له تېرې څخه خوندي دى. هېڅوک د دولت په گډون نشي کولای د استوگن له اجازې يا د واکمنې محکمې له پرېکړې پرته او بې له هغو حالاتو او لارو چې په قانون کې بنودل شوي، د چاکور ته ورننوزي يا بې وپلټي. د څرگند جرم په مورد کې مسوول مامور کولای شي د محکمې له مخکينۍ اجازې پرته د شخص کورته ورننوزي يا هغه وپلټي. نوموړى مامور مکلف دى کور ته له ننوتو يا پلټنې وروسته ، په هغه موده کې چې قانون يې ټاکي د محکمې پرېکړه ترلاسه کړي.

ماده سى و هشتم

مسکن شخص از تعرض مصون است . هېچ شخص به شمول دولت نمى تواند بدون اجازه ساکن يا قرار محکمه با صلاحيت و به غير از حالات و طرزى که در قانون تصريح شده به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتيش نمايد. در مورد جرم مشهود، مأمور مسئول مى تواند بدون اجازه قبلى محکمه به مسکن شخص داخل شود يا آن را تفتيش کند. مأمور مذکور مکلف است بعد از داخل شدن يا اجراى تفتيش، در خلال مدتی که قانون تعيين مى کند قرار محکمه را حاصل نمايد.

نهه دېرشمه ماده

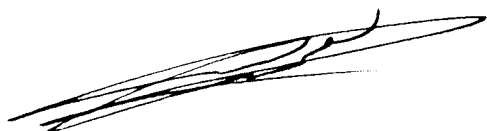
هر افغان حق لري د هېواد هرگوت ته سفر وکړي او استوگن شي خو له هغو سيمو پرته چې قانون منع کړې وي.

ماده سى ونهم

هر افغان حق دارد به هر نقطه کشور سفر نمايد و مسکن اختيار کند مگر در مناطقی که قانون ممنوع قرار داده است .

هر افغان حق لري د قانون له حکمونوسره سم له افغانستان څخه بهر سفر وکړي او بېرته راستون شي.

هر افغان حق دارد مطابق به احکام قانون به خارج افغانستان سفر نمايدو به آن عودت کند.

دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو، ساتنه کوي.

دولت له هېواد څخه بهر د افغانستان د اتباعو د حقوقو، ساتنه کوي.

ماده چهل

ملکیت از تعرض مصون است. هیچ شخص ازکسب ملکیت و تصرف در آن منع نمی شود مگر در حدود قانون. ملکیت هیچ شخص بدون حکم قانون و فیصله محکمه با صلاحیت صادره نمی شود. استملاک ملکیت شخص تنها به مقصد تأمین منافع عامه در بدل تعویض قبلی و عادلانه به موجب قانون مجاز می باشد. تقطیس و اعلان دارایی شخص تنها به حکم قانون صورت می گیرد.

خلو پښتمه ماده
ملکیت له تېري څخه خوندي دی. هېڅوک د ملکیت د ترلاسه کولو او په هغه کې له تصرف کولو څخه نه منع کېږي. مگر د قانون په حدودو کې. د هېچا ملکیت د قانون له حکم او د باصلاحیته محکمې له پرېکړې څخه پرته نه مصادره کېږي. د شخص د ملکیت استملاک یوازې د عامه گټو د تأمین په مقصد د مخکیني او عادلانه بدل په ورکولو، د قانون له مخې، مجاز دی. د شخص د شتمنی پلټنه او اعلان یوازې د قانون په حکم کېدای شي.

ماده چهل ویکم

اشخاص خارجی در افغانستان حق ملکیت اموال عقاری را ندارند. اجاره عقار بمنظور سرمایه گذاری مطابق باحکام قانون مجاز می باشد. فروش عقار به نمایندگی های سیاسی دول خارجی و به موسسات بین المللی که افغانستان عضو آن باشد، مطابق به احکام قانون مجاز می باشد.

یو څلو پښتمه ماده
بهرني اشخاص په افغانستان کې د عقاري مالونو د ملکیت حق نه لري. د عقار اجاره د پانگې اچونې په منظور د قانون له حکمونو سره سم جواز لري. د بهرنیو ملکونو په سیاسي نمایندگيو باندې او په هغو بین المللی موسسو باندې چې افغانستان پکې غړیتوب لري د عقاری مالونو پلورل د قانون له حکمونو سره سم جواز لري.

ماده چهل و دوم

هر افغان مکلف است مطابق به احکام قانون به دولت مالیه و محصول تأدیه کند. هیچ نوع مالیه و محصول بدون حکم قانون وضع نمی شود. اندازه مالیه و محصول و طرز تأدیه آن با رعایت

دوه څلو پښتمه ماده
هر افغان مکلف دی د قانون له حکمونو سره سم دولت ته مالیه او محصول ورکړي. هېڅ راز مالیه او محصول، د قانون له حکمه پرته نه وضع کېږي. د مالیه او محصول اندازه او د ورکړې ډول یې د ټولنیز

عدالت په رعایت سره د قانون په وسیله ښوول کېږي.

دا حکم د بهرنیو کسانو او مؤسسو په برخه کې هم تطبیقېږي.

هر ډول تادیه شوې مالیه، محصول او عایدات، دولتی واحد حساب ته تحویلېږي.

عدالت اجتماعی توسط قانون تعیین می گردد.

این حکم در مورد اشخاص و مؤسسات خارجی نیز تطبیق می شود.

هر نوع مالیه، محصول و عواید تادیه شده به حساب واحد دولتی تحویل داده می شود.

دریځلو پښتمه ماده

زده کړه د افغانستان د ټولو اتباعو حق دی چې ترثانوي دورې وړيا د دولت له خوا تامینېږي.

دولت مکلف دی چې په ټول افغانستان کې د متوازن معارف د عامولو او د منځنیو اجباري زده کړو د تامین لپاره اغېزمن پروگرام وضع او تطبیق کړي او د مورنيوژبو د تدریس لپاره په هغوسیمو کې چې پرې خبرې کېږي لاره هواره کړي.

ماده چهل وسوم

تعلیم حق تمام اتباع افغانستان است که الی درجه ثانوی به صورت رایگان از طرف دولت تأمین می گردد.

دولت مکلف است به منظور تعمیم متوازن معارف در تمام افغانستان، تأمین تعلیمات متوسطه اجباری پروگرام مؤثر وضع و تطبیق نماید و زمینه تدریس زبانهای مادری را در مناطقی که به آنها تکلم می کنند فراهم کند.

څلورځلو پښتمه ماده

دولت مکلف دی د ښځو د زده کړو د توازن او پراختیا په منظور، دکوچیانو د زده کړو د ښه والي او په هېواد کې د بې سوادۍ د له منځه وړلو لپاره اغېزمن پروگرامونه وضع او تطبیق کړي.

ماده چهل وچهارم

دولت مکلف است به منظور ایجاد توازن و انکشاف تعلیم برای زنان، بهبود تعلیم کوچیان و امحای بی سوادۍ درکشور، پروگرامهای مؤثر وضع و تطبیق نماید.

پنځه څلو پښتمه ماده

دولت د اسلام د سپېڅلي دين د حکمونو پر بنسټ د ملي فرهنگ او له علمي اصولو سره سم، واحد تعلیمی نصاب جوړ او تطبیقوي او د ښوونځیو د دیني مضمونونو نصاب په افغانستان کې د شتو اسلامي مذهبونو پر بنسټ تدوینوي.

ماده چهل وپنجم

دولت نصاب واحد تعلیمی را بر مبنای احکام دین مقدس اسلام و فرهنگ ملی و مطابق با اصول علمی وضع و تطبیق می کند و نصاب مضامین دینی مکاتب را بر مبنای مذاهب اسلامی موجود در افغانستان تدوین می نماید.

شپږ څلو پښتمه ماده

د لوړو، عمومي او اختصاصي زده کړو د مؤسسو جوړول

ماده چهل وششم

تأسیس و اداره مؤسسات تعلیمات عالی، عمومی

او اداره کول، د دولت دنده ده.

د افغانستان اتباع کولای شي د دولت په اجازه د لوړو، عمومي، اختصاصي او دسواد د زده کړو د موسسو په جوړولو لاس پورې کړي.

دولت کولای شي بهرنیو کسانو ته هم د قانون له حکمونو سره سم د لوړو او عمومي زده کړو د موسسو دجوړولو اجازه ورکړي.

د لوړو زد د کړو په دولتي موسسو کې دشاملېدو شرطونه او له هغو سره نورې مربوطې چارې، د قانون له ليارې تنظيمېږي.

و اختصاصی وظیفه دولت است.

اتباع افغانستان می توانند به اجازه دولت به تأسیس موسسات تعلیمات عالی، عمومی، اختصاصی وسواد آموزی اقدام نمایند.

دولت می تواند تأسیس مؤسسات تعلیمات عالی عمومی و اختصاصی را به اشخاص خارجی نیز مطابق به احکام قانون اجازه دهد.

شرایط شمول در مؤسسات تعلیمات عالی دولتی وسایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد.

اووه څلوېښتمه ماده

دولت د علم، فرهنگ، ادب او هنر د پرمختګ لپاره اغېزمن پروګرامونه جوړوي.

دولت د مؤلف، مخترع او کاشف حقوق تضمینوي او په ټولو برخو کې علمي څېړنې هڅوي او ملاتړ یې کوي او دهغو له نتیجه څخه اغېزمنه ګټه اخیسته د قانون له حکمونو سره سم عاموي.

ماده چهل و هفتم

دولت برای پیشرفت علم، فرهنگ، ادب و هنر پروګرامهای مؤثر وضع می کند.

دولت حقوق مؤلف، مخترع وکاشف را تضمین می نماید و تحقیقات علمی را در تمام عرصه ها تشویق و حمایت می کند و استفاده مؤثر از نتایج آن را مطابق به احکام قانون تعمیم می بخشد.

اته څلوېښتمه ماده

کار د هر افغان حق دی.

د کار د ساعتونو ټاکل، او با معاشه رخصتی، دکار اوکارګر حقوق او له هغو سره نورې مربوطې چارې د قانون په وسیله تنظیمېږي.

د قانون دحکمونو په حدودو کې د کار اوکسب انتخاب آزاد دی.

ماده چهل و هشتم

کار حق هر افغان است .

تعیین ساعات کار، رخصتی با مزد، حقوق کار وکارګر وسایر امور مربوط به آن توسط قانون تنظیم می گردد.

انتخاب شغل و حرفه، در حدود احکام قانون آزاد می باشد.

نهه څلوېښتمه ماده

د جبري کار تحمیل منع دی.

جبري کار دجګړې، آفتونو او نورو داسې حالاتو په وخت

ماده چهل ونهم

تحمیل کار اجباری ممنوع است.

کار اجباری در حالت جنگ، آفات وسایر حالاتی که

حیات و آسایش عامه را تهدید کند از این امر مستثنی می باشد.

تحمیل کار بر اطفال جواز ندارد.

ماده پنجاهم

دولت مکلف است به منظور ایجاد اداره سالم و تحقق اصلاحات در سیستم اداری کشور تدابیر لازم اتخاذ نماید.

اداره اجراءات خود را با بیطرفی کامل و مطابق به احکام قانون عملی می سازد.

اتباع افغانستان حق دسترسی به اطلاعات از ادارات دولتی را در حدود احکام قانون دارا می باشند. این حق جز صدمه به حقوق دیگران و امنیت عامه حدودی ندارد.

اتباع افغانستان بر اساس اهلیت وبدون هیچگونه تبعیض وبه موجب احکام قانون به خدمت دولت پذیرفته می شوند.

ماده پنجاه و یکم

هر شخص که از اداره بدون موجب متضرر شود مستحق جبران خساره می باشد ومی تواند برای حصول آن در محکمه دعوا اقامه کند.

به استثنای حالاتی که در قانون تصریح گردیده است دولت نمی تواند بدون حکم محکمه با صلاحیت به تحصیل حقوق خود اقدام کند.

ماده پنجاه و دوم

دولت وسایل وقایه وعلاج امراض وتسهیلات صحی را برای همه اتباع مطابق به احکام قانون تأمین می نماید.

کپی چې د عامو خلکو ژوند او هوساینه تهدید کړي، له دې امر څخه مستثنی دی.

پر ماشومانو د کار تحمیل جواز نه لري.

پنځوسمه ماده

دولت مکلف دی چې د یوې سالمې ادارې او د هېواد په اداري سیستم کې د سمون د رامنځ ته کېدو لپاره، لازم تدبیره ونیسي.

اداره خپل اجراءات په بشپړه بې طرفۍ او د قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

د افغانستان اتباع حق لري د قانون د حکمونو په حدودو کې د دولتي ادارو څخه اطلاعات ترلاسه کړي. دا حق د نورو حقوقو او عامه امنیت ته له زیان رسولو پرته، حدود نه لري.

د افغانستان اتباع د اهلیت له مخې او له هر ډول توپیر پرته د قانون له حکمونو سره سم د دولت په خدمت منل کېږي.

یو پنځوسمه ماده

هر څوک چې له ادارې څخه بې موجه زیانمن شي د تاوان اخیستلو مستحق دی او کولای شي د تاوان د ترلاسه کولو لپاره په محکمه کې دعوا اقامه کړي.

له هغو حالاتو پرته چې قانون ښودلی، دولت نشي کولای د باصلاحیته محکمې له حکمه پرته د خپلو حقوقو د ترلاسه کولو لپاره اقدام وکړي.

دو پنځوسمه ماده

دولت د افغانستان د ټولو اتباعو لپاره د ناروغیو د مخنیوي او د علاج وسیلې او روغتیايي اسانتیاوې، د قانون له حکمونو سره سم تأمینوي.

دولت له قانون سره سم د خصوصي طبي خدمتونو او روغتيايي مرکزونو جوړول او پراختيا هڅوي او ملاتړ يې کوي. دولت د سالمې بدني روزنې د پياوړتيا او دملي او سيمه ييزو ورزشونو د پراختيا لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

دولت تاسيس و توسعه خدمات طبي و مراکز صحي خصوصي را طبق قانون تشويق و حمايت مي کند. دولت به منظور تقويت تربيت بدني سالم و انکشاف ورزشهاي ملي و محلي تدابير لازم اتخاذ مي نمايد.

درينځوسمه ماده

دولت د شهيدانواو مفقودينو د پاتې کسانو، له معلولينو او معيوبينو سره دمالي مرستواو روغتيايي خدمتونو د تنظيم لپاره د قانون له حکمونو سره سم لازم تدبيرونه نيسي. دولت د متقاعدينو حقوق تضمينوي او له زړو کسانو، بې سر پرسته ښځو او بې وسه يتيمانو سره د قانون له حکمونو سره سم لازمي مرستې کوي.

ماده پنجاه وسوم

دولت به منظور تنظيم خدمات طبي و مساعدت مالي برای بازماندگان شهداء و مفقودين، معلولين و معيوبين مطابق به احکام قانون تدابير لازم اتخاذ مي نمايد. دولت حقوق متقاعدين را تضمين نموده، برای کهن سالان، زنان بی سرپرست و ايتام بی بضاعت مطابق به احکام قانون کمک لازم به عمل می آورد.

څلور پنځوسمه ماده

کورنۍ د ټولني اساسي برخه جوړوي او د دولت تر ملاتړ لاندې ده. دولت د کورنۍ او په ځانگړې توگه د مور او ماشوم د جسمي او روحي روغتيا د تامين او د ماشومانو د روزنې او د اسلام د سپېڅلي دين له احکامو سره د مغايرو رسومو د له منځه وړو لپاره لازم تدبيرونه نيسي.

ماده پنجاه وچهارم

خانواده رکن اساسی جامعه را تشکیل می دهد و مورد حمایت دولت قرار دارد. دولت به منظور تامين سلامت جسمی و روحی خانواده بالاخص طفل و مادر، تربيت اطفال و برای ازبين بردن رسوم مغايربا احکام دين مقدس اسلام تدابير لازم اتخاذ می کند.

پنځه پنځوسمه ماده

له هېواد څخه دفاع د افغانستان د ټولو اتباعو وجيبه ده. د عسکري مکلفيت د دورې د تېرولو شرطونه د قانون له ليارې تنظيمېږي.

ماده پنجاه وپنجم

دفاع از وطن وجيبه تمام اتباع افغانستان است. شرایط اجرای دوره مکلفیت عسکری توسط قانون تنظیم می گردد.

شپږ پنځوسمه ماده

د اساسي قانون د حکمونو پيروي، د قوانينو اطاعت او د عامه نظم او امنيت ساتل د افغانستان د ټولو خلکو وجيبه

ماده پنجاه وششم

پيروي از احکام قانون اساسی، اطاعت از قوانين و رعایت نظم و امن عامه وجيبه تمام مردم افغانستان

د قانون له حکمونو څخه بې خبرې عذر نه گڼل کېږي.

بې خبری از احکام قانون عذر دانسته نمی شود.

اوه پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د خارجي اتباعو حقوق او آزادی له قانون سره سم تضمینوي. دا کسان د بین المللي حقوقو د قواعدو په حدودو کې د افغانستان د دولت د قوانینو په رعایت مکلف دي.

ماده پنجاه و هفتم

دولت حقوق و آزادی های اتباع خارجی را در افغانستان طبق قانون تضمین می کند. این اشخاص در حدود قواعد حقوق بین المللی به رعایت قوانین دولت افغانستان مکلف می باشند.

اته پنځوسمه ماده

دولت په افغانستان کې د بشر د حقوقو د رعایت د څارنې او ملاتړ لپاره، د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون جوړوي.

ماده پنجاه و هشتم

دولت به منظور نظارت بر رعایت حقوق بشر در افغانستان و حمایت از آن، کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان را تأسیس می نماید.

هرڅوک کولای شي د خپلواکي حقونو د نقض په صورت کې دې کمیسیون ته شکایت وکړي.

هر شخص می تواند در صورت نقض حقوق اساسی خود، به این کمیسیون شکایت نماید.

کمیسیون کولای شي د افرادو د اساسي حقوقو د نقض موارد قانوني مربوطو څانگو ته راجع کړي او دهغوي له حقوقو څخه په دفاع کې مرسته وکړي.

کمیسیون می تواند موارد نقض حقوق اساسی افراد را به مراجع قانونی راجع سازد و در دفاع از حقوق آنها مساعدت نماید.

د کمیسیون جوړښت او د کار ډول یې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

تشکیل و طرز فعالیت کمیسیون توسط قانون تنظیم می گردد.

نهه پنځوسمه ماده

هېڅوک نشي کولای په دې اساسي قانون کې له راغلو آزادیو او حقوقو څخه په ناوړه استفاده د هېواد د خپلواکي، ځمکنۍ بشپړتیا، ملي واکمنۍ او ملي وحدت پر ضد عمل وکړي.

ماده پنجاه ونهم

هیچ شخص نمی تواند با سوء استفاده از حقوق و آزادیهای مندرج این قانون اساسی، بر ضد استقلال، تمامیت ارضی، حاکمیت و وحدت ملی عمل کند.

دریم فصل

جمهور رئیس

شپټمه ماده

جمهور رئیس د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت په سر کې ځای لري چې خپل واکونه په اجرائیه، مقننه او قضائیه برخو کې ددې اساسي قانون له حکمونو سره سم عملي کوي.

جمهور رئیس د ملت په وړاندې مسئول دی.

جمهور رئیس یو مرستیال لري.

جمهور رئیس د خپل مرستیال نوم د ځان له کاندیدولو سره یوځای ملت ته اعلاموي.

د جمهور رئیس مرستیال د جمهور رئیس د غیاب، استعفاء او یا مړینې په حالاتو کې ددې اساسي قانون له مندرجو حکمونو سره سم کار کوي.

یوشپټمه ماده

جمهور رئیس د رای وړکونکو د آزادو، عمومي، پټو، او مستقیمو رایو ورکولو له لارې په سلو کې تر پنځوسو د زیاتو رایو په ترلاسه کولو انتخابېږي.

د جمهور رئیس وظیفه تر انتخاباتو وروسته د پنځم کال د غیرکولي په لومړۍ نیټه پای ته رسېږي.

د نوي جمهور رئیس انتخابدل له دېرشو نه تر شپږو ورځو دننه کې د جمهور رئیس د کار ترپای ته رسېدو دمخه سرته رسېږي.

که چېرې په لومړي پړاو کې له کاندیدانو څخه یو هم ونه کړای شي چې په سلو کې تر پنځوسو زیاتې رایې ترلاسه کړي، انتخابات د دوهم ځل لپاره د انتخاباتو د نتيجو د نيتي تر اعلان وروسته د دوو اوونيو په اوږدو کې ترسره کېږي. دا ځل یوازې هغه دوه تنه کاندیدان په انتخاباتو کې برخه

فصل سوم

رئیس جمهور

ماده شصتم

رئیس جمهور در رأس دولت جمهوری اسلامی افغانستان قرار داشته، صلاحیت های خود را در عرصه های اجرائیه، تقنینیه و قضائیه، مطابق به احکام این قانون اساسی اعمال می کند.

رئیس جمهور در برابر ملت مسئول می باشد.

رئیس جمهور دارای يك معاون می باشد.

رئیس جمهور نام معاون را همزمان با کاندید شدن خود به ملت اعلام میدارد.

معاون رئیس جمهور در حالت غیاب، استعفاء و یا وفات رئیس جمهور مطابق به احکام مندرج این قانون اساسی عمل می کند.

ماده شصت و یکم

رئیس جمهور با کسب اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرای رأی دهندگان از طریق رأی گیری آزاد عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردد.

وظیفه رئیس جمهور در اول جوزای سال پنجم بعد از انتخابات پایان می یابد.

انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان کار رئیس جمهور برگزار میگردد.

هرگاه در دور اول هیچ یک از کاندیدان نتواند اکثریت بیش از پنجاه فی صد آرا را بدست آورد انتخابات برای دور دوم در ظرف دو هفته از تاریخ اعلام نتایج انتخابات برگزار می گردد و در این دور تنها دو نفر از کاندیدانی که بیشترین آرا را

اخلي چې په لومړي پړاو کې يې تر ټولو زياتې رایې ترلاسه کړې وي.

د انتخاباتو په دويم پړاو کې هغه څوک چې د رایو اکثریت ترلاسه کړي، جمهور رئیس گڼل کېږي.

که چېرې د جمهوري ریاست یو کانديد د رای گيرۍ د لومړي يا دويم پړاو يا هم د انتخاباتو د نتايجو له اعلان څخه پخوا مړ شي، نوي انتخابات د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي.

د جمهوري ریاست لپاره انتخابات، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمېسیون تر څارنې لاندې ترسره کېږي. دا کمېسیون په هېواد کې پر هر راز انتخاباتو او ټولپوښتنې د څارنې لپاره د قانون له حکمونو سره سم، جوړېږي.

در دور اول بدست آورده اند، شرکت می نمایند.

در دور دوم انتخابات، شخصی که اکثریت آرا را کسب کند، رئیس جمهور شناخته می شود. هرگاه یکی از کاندیدان ریاست جمهوری قبل از دور اول یا دوم رأی گیری ویا قبل از اعلام نتایج انتخابات وفات نماید، انتخابات مجدد مطابق به احکام قانون برگزار می گردد.

انتخابات ریاست جمهوری تحت نظارت کمیسیون مستقل نظارت بر انتخابات بر گزار می شود. این کمیسیون برای نظارت بر هر نوع انتخابات ومراجعه به آرای عمومی مردم در کشور مطابق به احکام قانون تشکیل می گردد.

دوه شپيتمه ماده

څوک چې جمهوري ریاست ته کانديدېږي، باید دلاندنيو شرطونو لرونکي وي:

۱. د افغانستان تبعه، مسلمان، له افغان مور او پلار څخه زېږېدلي وي او د بل هېواد تابعیت ونه لري.

۲. د کانديدېدو په ورځ يې عمر تر څلورېستو کلونو لږ نه وي.

۳. دمحمکې له خوا په بشري ضد جرمونو، دجنایت په ارتکاب او يا له مدني حقوقو څخه په محرومی محکوم شوی نه وي.

هیڅ شخص نشی کولای له دوو دورو زیات د جمهور رئیس په حیث وټاکل شي.

په دې ماده کې راغلی حکم د جمهور رئیس د مرستیال په برخه کې هم تطبیقېږي.

ماده شصت و دوم

شخصی که به ریاست جمهوری کانديد می شود، باید واجد شرایط ذیل باشد:

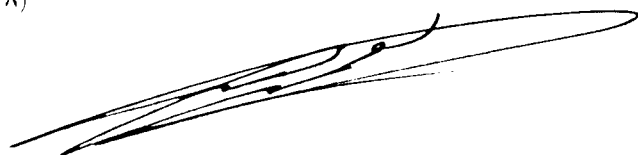
۱. تبعه افغانستان، مسلمان ومتولد از والدین افغان بوده وتابعیت کشور دیگری را نداشته باشد.

۲. در روز کانديد شدن سن وی از چهل سال کمتر نباشد.

۳. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری جنایت یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

هیچ شخص نمی تواند بیش از دو دوره به حیث رئیس جمهور انتخاب گردد.

حکم مندرج این ماده در مورد معاون رئیس جمهور نیز تطبیق می گردد.

دري شپيتمه ماده

جمهور رئيس د کار تر پيل دمخه، د خانگري کړنلاري سره سم د قانون له ليارې تنظيمبري دا لاندې لوړه يادوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای ﷻ په نامه، لوړه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دين د حکمونو پيروي او ساتنه وکړم، د اساسي قانون او نورو قوانينو رعايت او د تطبيق څارنه وکړم، د افغانستان د خپلواکي، ملي واکمني، ځمکنۍ بشپړتيا ساتنه او د افغانستان د خلکو حقوق او گټې خوندي کړم او د لوی خدای ﷻ له دربار څخه د مرستې په غوښتلو او د ملت په ملاتړ د افغانستان د خلکو د پرمختگ او هوسايۍ په لاره کې خپلې هڅې تر سره کړم".

ماده شصت و سوم

رئيس جمهور قبل از تصدی وظيفه، مطابق به طرز العمل خاص که توسط قانون تنظيم می گردد. حلف آتی را بجا می آورد:

بسم الله الرحمن الرحيم

"بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد می کنم که دين مقدس اسلام را اطاعت و از آن حمايت کنم. قانون اساسی وسایر قوانین را رعایت و از تطبيق آن مواظبت نمایم. از استقلال، حاکمیت ملی و تمامیت ارضی افغانستان حراست و حقوق و منافع مردم افغانستان را حفاظت کنم و با استعانت از بارگاه پروردگار متعال و پشتیانی ملت، مساعی خود را در راه سعادت و ترقی مردم افغانستان بکار برم".

څلور شپيتمه ماده

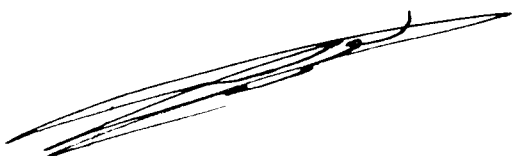
جمهور رئيس لاندې واکونه او وظيفې لري:

۱. د اساسي قانون د اجرا څارل.
۲. د هېواد د سياست د اساسي کړنو ټاکل.
۳. د افغانستان د وسله والو ځواکونو ستر مشرتوب.
۴. د ملي شوری په تاييد د جگړې او متارکې اعلانول.
۵. د ځمکنۍ بشپړتيا او د خپلواکي دساتنې د دفاع په حالت کې د وړ تصميم نيول.
۶. د ملي شوري په تاييد له افغانستان څخه بهر ته د وسله والو ځواکونو د ټولگيو لېږل.
۷. ددې اساسي قانون په (نهه شپيتمه) ماده کې له راغلي حالت پرته، د لويې جرگې راغوښتل،
۸. د ملي شوری په تاييد د اضطراري حالت اعلان او دهغه پای ته رسول.
۹. د ملي شوری او لويې جرگې دغونډو پرانستل.
۱۰. د جمهوري رياست د مرستيال د استعفی منل.

ماده شصت و چهارم

رئيس جمهوردارای صلاحيتها ووظايف ذيل می باشد:

۱. مراقبت از اجرای قانون اساسی.
۲. تعیین خطوط اساسی سیاست کشور.
۳. قیادت اعلاى قواى مسلح افغانستان.
۴. اعلان حرب و متارکه به تأیید شورای ملی.
۵. اتخاذ تصمیم لازم در حالت دفاع از تمامیت ارضی و حفظ استقلال.
۶. فرستادن قطعات قواى مسلح به خارج افغانستان به تأیید شورای ملی.
۷. دایر نمودن لویه جرگه به استثنای حالت مندرج ماده شصت و نهم این قانون اساسی.
۸. اعلان حالت اضطرار به تأیید شورای ملی و خاتمه دادن به آن.
۹. افتتاح اجلاس شورای ملی و لویه جرگه.
۱۰. قبول استعفاءى معاون ریاست جمهوری.

۱۱. تعیین وزرا و لوی خرنوال به تأیید ولسی جرگه و عزل و قبول استعفاء آنها.
۱۲. تعیین رئیس و اعضای ستره محکمه به تأیید ولسی جرگه.
۱۳. تعیین ، تقاعد، قبول استعفاء و عزل قضات صاحب منصبان قوای مسلح، پولیس و امنیت ملی و مامورین عالی رتبه مطابق به احکام قانون.
۱۴. تعیین سران نمایندگی های سیاسی افغانستان نزد دول خارجی و مؤسسات بین المللی.
۱۵. قبول اعتماد نامه های نمایندگان سیاسی خارجی در افغانستان.
۱۶. توشیح قوانین و فرامین تقنینی.
۱۷. اعطای اعتبار نامه به غرض عقد معاهدات بین الدول و میثاقهای بین المللی مطابق به احکام قانون.
۱۸. تخفیف و عفو مجازات مطابق به احکام قانون.
۱۹. اعطای مدالها، نشانها و القاب افتخاری مطابق به احکام قانون.
۲۰. تعیین رئیس بانک مرکزی به تأیید ولسی جرگه.
۲۱. تأسیس کمیسیونها به منظور بهبود اداره کشور مطابق به احکام قانون.
۲۲. سایر صلاحیتها و وظایف مندرج این قانون اساسی.

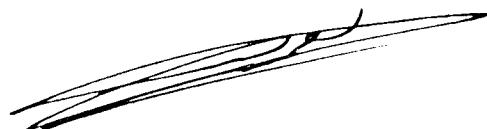
ماده شصت و پنجم

رئیس جمهور می تواند در موضوعات مهم ملی سیاسی، اجتماعی و یا اقتصادی به آرای عمومی

۱۱. د ولسی جرگې په تاييد د وزيرانو او لوی خرنوال ټاکل او د هغوی عزلول او داستعفی منل.
۱۲. د ملي شوری په تاييد د سترې محکمې د رئیس او غړيو ټاکل.
۱۳. د قانون له حکمونوسره سم د قاضيانو، وسله والو ځواکونو د منصبدارانو د پولیسو او د ملی امنیت او د لوړ رتبه مامورينو ټاکل، تقاعد ورکول، د استعفی منل او عزلول.
۱۴. په بهرنيو هېوادونو او نړېوالو مؤسسو کې د افغانستان د سياسي نمايندگيو د مشرانو ټاکل.
۱۵. په افغانستان کې د بهرنيو سياسي نمايندگانو د باورليکونو منل.
۱۶. د قوانينو او تقنيني فرمانونو توشیح کول.
۱۷. د قانون له حکمونو سره سم د دولتونوترمنځ د معاهداتو او بين المللی میثاقونو د تړون لپاره د باور ليکونو ورکول.
۱۸. د قانون له حکمونو سره سم د جزاگانو تخفیف او بخښل.
۱۹. د قانون له حکمونو سره سم د مدالونو، نښانونو او افتخاري لقبونو ورکول.
۲۰. د ولسی جرگې په تأیید د مرکزي بانک د رئیس ټاکل.
۲۱. د هېواد د ادارې د سمون لپاره، د قانون له مخې، د کمېسیونونو جوړول.
۲۲. په دې اساسي قانون کې نور راغلي واکونه او دندې.

پنځه شپېتمه ماده

جمهور رئیس کولای شي په مهمو ملي، سياسي، ټولنيزو او يا اقتصادي چارو کې د افغانستان د خلکو ټولپوښتنې ته

مراجعة وکړي.

مردم افغانستان مراجعه نمایند. مراجعه به آرای عمومی نباید مناقض احکام این قانون اساسی ویا مستلزم تعدیل آن باشد.

ټولپوښتنه باید د دې اساسی قانون د حکمونو مخالف او د تعدیل مستلزم نه وي.

شپږ شپېتمه ماده

ماده شصت و ششم

رئيس جمهور در اعمال صلاحیت‌های مندرج این قانون اساسی، مصالح عالی‌ای مردم افغانستان را رعایت می‌کند.

جمهور رئیس په دې اساسی قانون کې د راغلو واکونو د عملي کولو په برخه کې د افغانستان د خلکو لوړ مصلحتونه په پام کې نیسي.

رئيس جمهور نمی تواند بدون حکم قانون ملکیت‌های دولتی را بفروشد یا اهدا کند.

جمهور رئیس نشي کولای چې د قانون له حکمه پرته دولتي ملکیتونه او شتمنی وپلوري او یا یې وبخني.

رئيس جمهور نمی تواند در زمان تصدی وظیفه، از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی، مذهبی و حزبی استفاده نماید.

جمهور رئیس نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سیمه ییزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

او ه شپېتمه ماده

ماده شصت و هفتم

در صورت استعفاء، عزل یا وفات رئیس جمهور و یا مریضی صعب العلاج که مانع اجراء وظیفه شود، معاون رئیس جمهور صلاحیتها ووظایف رئیس جمهور را به عهده می‌گیرد.

د جمهور رئیس د استعفی، عزل، مړینې او یا په صعب العلاج ناروغی د اخته کېدلو په صورت کې چې د دندې د اجرا مخه نیسي، د جمهور رئیس مرستیال د جمهور رئیس واکونه او دندې په غاړه اخلي.

رئيس جمهور استعفاء خود را شخصاً به شورای ملی اعلام می‌نماید.

جمهور رئیس خپله استعفی په خپله ملی شوری ته اعلاموي.

تثبیت مریضی صعب العلاج توسط هیئت طبی با صلاحیت که از طرف ستره محکمه تعیین می‌گردد صورت می‌گیرد.

د صعب العلاج ناروغی تثبیت د هغه طبی هیئت له خوا کېږي چې ستره محکمه یې ټاکي.

درین حالات در خلال مدت سه ماه انتخابات به منظور تعیین رئیس جمهور جدید طبق ماده شصت و یکم این قانون اساسی برگزار می‌گردد.

په داسې حالاتو کې د نوي جمهور رئیس د ټاکلو لپاره په درې مېاشتو کې دننه ددې اساسی قانون د یوشپېتمې مادې له حکم سره سم انتخابات کېږي.

معاون رئیس جمهور در زمان تصدی به حیث رئیس جمهور موقت امور ذیل را انجام داده نمی تواند:

د جمهور رئیس مرستیال د لنډ مهاله جمهور رئیس په توګه، د وظیفې د ترسره کولو په موده کې لاندینې چارې نشي ترسره کولای:

۱. د اساسي قانون تعديل.

۲. د وزيرانو عزل.

۳. ټولپوښتنه.

د جمهور رئيس مرستيال د قانون له حکمونو سره سم کولای شي خان جمهوري رياست ته کانديد کړي. د جمهور رئيس په غياب کې د مرستيال دندې د جمهور رئيس په واسطه ټاکل کېږي.

اته شپيتمه ماده

که چېرې د جمهور رئيس مرستيال استعفی وکړي او يا مړشي د هغه پرځای بل شخص د جمهور رئيس په وړاندیز او د ولسي جرگې په تاييد ټاکل کېږي. د جمهور رئيس او د هغه د مرستيال د يوځای مړينې په صورت کې په ترتيب سره د مشرانو جرگې رئيس د ولسي جرگې رئيس او د بهرنيو چارو وزير يو په بل پسې د دې اساسي قانون د (اوه شپيتمې) مادې له حکم سره سم د جمهور رئيس وظيفې په غاړه اخلي.

نهه شپيتمه ماده

په بشري ضد جرمونو، ملي خيانت يا دجنایت په ارتکاب باندې د جمهور رئيس اتهام د ولسي جرگې د ټولو غړيو له دريو څخه د يوې برخې له خوا غوښتل کېدای شي. که چېرې داغوښتنه د ولسي جرگې د ټولو رايوله دريو څخه د دوو برخو د رايو له خوا تاييد شي، ولسي جرگه د يوې مېاشتې په دننه کې لويه جرگه دايروي.

که لويه جرگه منسوب شوی اتهام د ټولو غړيو له دريو څخه د دوو برخو د رايو په اکثريت تصويب کړي، جمهور رئيس له دندې څخه گوښه او موضوع خانگړې محکمې ته سپارل کېږي. خانگړې محکمه د ولسي جرگې له دريو غړيو، د سترې محکمې له دريو غړيو چې لويه جرگه يې

۱. تعديل قانون اساسی.

۲. عزل وزرا.

۳. مراجعه به آراء عامه.

معاون رئيس جمهور می تواند مطابق به احکام این قانون اساسی خود را بریاست جمهوری کانديد نماید. در صورت غياب رئيس جمهور وظيف معاون توسط رئيس جمهور تعيين می گردد.

ماده شصت و هشتم

هرگاه معاون رئيس جمهور استعفاء و يا وفات نماید عوض وی شخص ديگری به پيشنهاد رئيس جمهور وتأييد ولسي جرگه تعيين می گردد. در صورت وفات همزمان رئيس جمهور ومعاون وی بالترتيب رئيس مشرانو جرگه، رئيس ولسي جرگه و وزير خارجه یکی بعد ديگری مطابق به حکم مندرج ماده (شصت و هفتم) این قانون اساسی وظيف رئيس جمهور را به عهده می گیرد.

ماده شصت و نهم

اتهام علیه رئيس جمهور به ارتکاب جرایم ضد بشري، خيانت ملی يا جنایت از طرف یک ثلث کل اعضای ولسي جرگه تقاضا شده می تواند. در صورتیکه این تقاضا از طرف دو ثلث کل آرای ولسي جرگه تاييد گردد، ولسي جرگه در خلال مدت یک ماه لويه جرگه را دایر می نماید.

هر گاه لويه جرگه اتهام منسوب را به اکثريت دو ثلث آرای کل اعضا تصويب نماید، رئيس جمهور از وظيفه منفصل وموضوع به محکمه خاص محول می گردد. محکمه خاص متشکل ازسه نفر از اعضای ولسي جرگه، سه نفر از اعضای ستره

محکمه به تعیین لویه جرگه و رئیس مشرانو جرگه می باشد. اقامه دعوی توسط شخصیکه از طرف لویه جرگه تعیین میگردد صورت می گیرد. در این حالت احکام مندرج ماده شصت و هفتم این قانون اساسی تطبیق می گردد.

ماده هفتادم

معاش و مصارف رئیس جمهور توسط قانون تنظیم می گردد. رئیس جمهور بعد از ختم دوره خدمت با استثنای حالت عزل برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره ریاست جمهوری مطابق به احکام قانون مستفید می شود.

فصل چهارم

حکومت

ماده هفتادویکم

حکومت متشکل است از وزرا که تحت ریاست رئیس جمهور اجرای وظیفه می نماید. وزرا توسط رئیس جمهور تعیین گردیده و جهت تأیید به شورای ملی معرفی می گردد. تعداد وزرا و وظایف شان توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده هفتادودوم

شخصی که به حیث وزیر تعیین می شود باید واجد شرایط ذیل باشد:
۱. تبعه افغانستان باشد.
۲. دارای تحصیل، تجربه کاری و شهرت نیک باشد.

تاکی او د مشرانو جرگې له رئیس څخه جوړېږي. دعوی د هغه شخص له خوا چې د لویه جرگې له خوا ټاکل کېږي اقامه کېږي.

په دې حالت کې د دې اساسي قانون په (اوه شپږمه) ماده کې راغلي حکمونه تطبیقېږي.

اوایمه ماده

د جمهور رئیس تنخوا او لگښتونه د قانون له لپارې تنظیمېږي.

جمهور رئیس خدمت د دورې تر سرته رسېدو وروسته، د عزل له حالته پرته د خپل ژوند تریاتې مودې پورې د جمهوري ریاست د دورې له مالي حقوقو څخه د قانون له حکمونو سره سم، ګټه اخلي.

څلورم فصل

حکومت

یو اوایمه ماده

حکومت له وزیرانو څخه جوړ دی چې د جمهور رئیس تر ریاست لاندې کار کوي. وزیران د جمهور رئیس له خوا ټاکل کېږي او د تایید لپاره ملی شوری ته ورپېژندل کېږي. د وزیرانو شمېر او دندې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

دو اوایمه ماده

څوک چې د وزیر په توګه ټاکل کېږي باید لاندیني شرطونه ولري:
۱. د افغانستان تبعه وي.
۲. تحصيل، کاري تجربه او ښه شهرت ولري.

۳. عمر يې تر پنځه دېرش کلونو لږ نه وي.

۴. د محکمې له خوا د بشری ضد جرمونو او جنایت په ارتکاب محکوم نه دي او یا له مدني حقوقو څخه به محروم شوی نه وي.

۳. سن وی از سی و پنج سال کمتر نباشد.

۴. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.

دري اويايمه ماده

وزیران کېدای شي د ملي شوری له غړيو او يا له هغې د باندې وټاکل شي. کله چې د ملي شوری غړی د وزیر په توګه وټاکل شي، په شوری کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي. او د هغه پرځای بل شخص د قانون له حکم سره سم ټاکل کېږي.

ماده هفتادوسوم

وزرا می توانند از اعضای شوری ملی یا خارج از آن تعیین شوند. هرگاه عضو شورای ملی به حیث وزیر تعیین شود عضویت خود را در شوری از دست می دهد و در عوض وی شخص دیگری مطابق به حکم قانون تعیین میگردد.

څلور اويايمه ماده

وزیران د وظیفې له پيله مخکې د جمهور رئیس ، په وړاندې، لاندینی لورپه کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

"د لوی خدای ﷻ په نامه لورپه کوم چې د اسلام د سپېڅلي دین د حکمونو حمایت، د اساسي قانون او د افغانستان د نورو قوانینو رعایت، د اتباعو د حقوقو حفاظت، د افغانستان د خپلواکۍ ، ځمکنۍ بشپړتیا او د خلکو د ملي وحدت ساتنه وکړم او په خپلو ټولو اعمالو کې خدای ﷻ حاضر وګڼم او خپلې راسپارل شوې وظیفې په رښتینولي سرته رسوم!"

بسم الله الرحمن الرحيم

"بنام خداوند بزرگ ﷻ سوګند یاد می کنم که دین مقدس اسلام را حمایت ، قانون اساسی وسایر قوانین افغانستان را رعایت ، حقوق اتباع را حفاظت و از استقلال، تمامیت ارضی و وحدت ملی مردم افغانستان حراست کنم و در همه اعمال خود خداوند ﷻ را حاضر دانسته، وظایف محوله را صادقانه انجام دهم."

پنځه اويايمه ماده

حکومت لاندینی وظیفې لري:

۱. ددې اساسي قانون، نورو قوانینو او د محکمو د قطعی پرېکړو عملي کول.
۲. د خپلواکۍ ساتل، له ځمکنۍ بشپړتیا څخه دفاع او

ماده هفتاد وپنجم

حکومت دارای وظایف ذیل می باشد :

۱. تمویل احکام این قانون اساسی ، سایر قوانین و فیصله های قطعی محاکم.
۲. حفظ استقلال، دفاع از تمامیت ارضی

وصیانت منافع و حیثیت افغانستان در جامعه بین المللی .

۳. تأمین نظم و امن عامه و از بین بردن هر نوع فساد اداری .

۴. ترتیب بودجه، تنظیم وضع مالی دولت و حفاظت دارایی عامه .

۵. طرح و تطبیق پراگرامهای انکشافی اجتماعی فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژی .

۶. ارائه گزارش به شورای ملی در ختم سال مالی در باره امور انجام شده و پروگرام های عمده سال مالی جدید.

۷. انجام سایروظایفی که به موجب این قانون اساسی و قوانین دیگر از وظایف حکومت دانسته شده است.

په نړيواله ټولنه کې د افغانستان د حيثيت او ګټو ساتل.

۳. د عامه نظم او امن ټينګول او د هر راز اداري فساد له منځه وړل.

۴. د بودجې ترتيبول، د دولت د مالي وضعې تنظيمول او د عامه شتمني ساتل.

۵. د ټولنيزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژۍ د پرمختيايي پروگرامونه طرح او تطبيقول.

۶. ملي شوری ته د مالي کال په پای کې د سرته رسیدلو چارو او د نوي مالي کال د مهمو پروگرامونو په باب گزارش ورکول.

۷. د هغونورو وظیفو ترسره کول چې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو له مخې د حکومت له وظایفو څخه ګڼل شويدي.

ماده هفتاد و ششم

حکومت برای تطبیق خطوط اساسی سیاست کشور و تنظیم وظایف خود مقررات وضع و تصویب می کند. این مقررات باید مناقض نص یا روح هیچ قانون نباشد.

ماده هفتاد و هفتم

وزرا وظایف خود را به حیث آمرین واحد های اداری در داخل حدودی که این قانون اساسی و سایر قوانین تعیین می کند، اجرا می نمایند. وزرا از وظایف مشخصه خود نزد رئیس جمهور و ولسی جرگه مسئولیت دارند.

ماده هفتاد و هشتم

هرگاه وزیر به ارتکاب جرایم ضد بشری، خیانت

شپږ اويايمه ماده

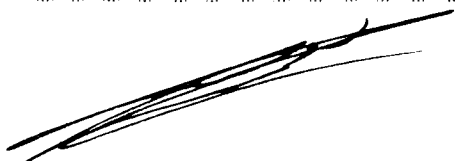
حکومت د هېواد د سياست د اساسي کرښو د تطبيق او دخپلو وظیفو د تنظیمولو لپاره مقررات وضع او تصویبوي. د امقررات باید د هېڅ قانون له متن یا روح سره مناقض نه وي.

او ه اويايمه ماده

وزیران خپلې دندې د اداري واحدونو د آمرینو په توګه په هغو حدودو کې چې دا اساسي قانون او نور قوانین یې ټاکي، سرته رسوي. وزیران دخپلو ټاکلو دندو څخه د جمهور رئیس او ولسی جرګې په وړاندې مسوولیت لري.

اته اويايمه ماده

که چېرې وزیر په بشري ضد جرمونو، ملي خیانت او یا

ملی ویا سایر جرایم متهم گردد قضیه با رعایت ماده (یکصدوسی وچهارم) این قانون اساسی به محکمه خاص محول می گردد.

ماده هفتادونهم

حکومت می تواند درحالت تعطیل ولسی جرگه در صورت ضرورت عاجل، به استثنای امور مربوط به بودجه وامور مالی، فرامین تقنینی را ترتیب کند .

فرامین تقنینی بعد از توشیح رئیس جمهور حکم قانون را حایز می شود. فرامین تقنینی باید در خلال ۳۰ روز از تاریخ انعقاد نخستین جلسه شورای ملی به آن تقدیم شود. ودر صورتی که از طرف شورای ملی رد شود از اعتبار ساقط می گردد.

ماده هشتادم

وزرا نمی توانند در زمان تصدی وظیفه از مقام خود به ملحوظات لسانی، سمتی، قومی مذهبی و حزبی استفاده نمایند.

فصل پنجم

شورای ملی

ماده هشتادویکم

شورای ملی دولت جمهوری اسلامی افغانستان بحیث عالی ترین ارگان تقنینی مظهر اراده مردم آن است واز قاطبه ملت نمایندگی می کند.

هر عضو شوری در موقع اظهار رأی ، مصالح عمومی و منافع علیای مردم افغانستان را مدار قضاوت قرار می دهد.

به نورو جرمونو متهم شی، موضوع ددی اساسی قانون د (یوسلوخلوردپرشمی) مادې له مخې ځانگړې محکمې ته سپارل کېږي.

ننه او یایمه ماده

حکومت کولای شی د ولسی جرگې د تعطیل په حالت کې له بودجې او مالي چارو پرته ، د بېړنۍ اړتیا پر اساس تقنینی فرمانونه ترتیب کړي.

تقنینی فرمانونه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته د قانون حکم پیدا کوي. تقنینی فرمانونه باید د ملي شوری د لومړۍ غونډې تر جوړېدو وروسته د دیرشو ورځو په اوږدو کې هغې ته وړاندې شی. اوکه د ملي شوری له خوا رد شی، خپل باور له لاسه ورکوي.

اتیايمه ماده

وزیران نشي کولای د خپل کار په دوران کې له خپل مقام څخه په ژبنيو، سيمه یيزو، قومي، مذهبي او ګوندي ملحوظاتو ګټه واخلي.

پنځم فصل

ملي شوری

یواتیايمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت ملي شوری، د ستر تقنیني اورگان په توګه دخلکو د ارادې ښکارندويه ده او د ټول ملت نمایندګي کوي.

د شوری هر غړی د رایې د څرګندونې په وخت کې، د افغانستان د خلکو عمومي مصلحتونه او سترې ګټې د خپل قضاوت محور ټاکي.

دو اتيايمه ماده

ملي شوری له دوو مجلسونو ولسي جرگې او مشرانو جرگې څخه جوړه ده. هېڅوک نشي کولای په يوه وخت کې د دواړو مجلسونو غړی وي.

ماده هشتادونوم

شورای ملی متشکل از دو مجلس ولسی جرگه و مشرانو جرگه می باشد. هیچ شخص نمی تواند در يك وقت عضو هر دو مجلس باشد.

دري اتيايمه ماده

د ولسي جرگې غړي د خلکو د آزادو، عمومي، پټو او مستقيمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي. د ولسي جرگې د کار دوره د پنځم کال د چنگاښ په لومړي نېټه پای ته رسېږي. او نوې شوری په کار پيل کوي.

ماده هشتاد وسوم

اعضای ولسی جرگه توسط مردم از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب میگردند. دوره کار ولسی جرگه به تاریخ اول سرطان سال پنجم، بعد از اعلان نتایج انتخابات به پایان می رسد و شورای جدید به کار آغاز می نماید.

د ولسی جرگې د غړيو انتخابات له دېرشو ورځو څخه تر شپږو ورځو پورې د ولسی جرگې د دورې ترپای ته رسېدو څخه د مخه ترسره کېږي.

انتخابات اعضای ولسی جرگه در خلال مدت سی الی شصت روز قبل از پایان دوره ولسی جرگه برگزار می گردد.

د ولسی جرگې د غړيو شمېر د هر حوزې د نفوسو د شمېر په تناسب د (۲۲۰) او (۲۵۰) کسانو ترمنځ دی. انتخاباتي حوزې، او ورسره نور مربوط مسایل د انتخاباتو په قانون کې ټاکل کېږي.

تعداد اعضای ولسی جرگه به تناسب نفوس هر حوزه بین (۲۲۰) الی (۲۵۰) نفر می باشد. حوزه های انتخاباتی وسایر مسایل مربوط به آن در قانون انتخابات تعیین می گردد.

د انتخاباتو په قانون کې باید داسې تدبیرونه ونيول شي چې انتخاباتي نظام دافغانستان د ټولو خلکو لپاره عمومي او عادلانه استازیتوب تأمین کړي او له هر ولایت څخه لږ ترلږه يوه بسځینه وکیله په اولسي جرگه کې غړیتوب ترلاسه کړي.

در قانون انتخابات باید تدابیری اتخاذ گردد که نظام انتخاباتی، نمایندگی عمومی و عادلانه را برای تمام مردم کشور تأمین نماید و از هر ولایت حداقل يك وکیل زن در ولسی جرگه عضویت یابد.

څلور اتيايمه ماده

د مشرانو جرگې غړي په لاندې ډول انتخاب او ټاکل کېږي:

ماده هشتادو چهارم

اعضای مشرانو جرگه به ترتیب ذیل انتخاب و تعیین می شوند:

۱. از جمله اعضای شورای هر ولایت، یک نفر به

۱. د هرې ولایتي جرگې له غړو څخه يو تن د

مربوطې جرگې په انتخاب، د څلورو کلونو لپاره.

۲. د هر ولایت د ولسوالیو د جرگو له غړو څخه یو تن، د مربوطو جرگو په انتخاب، د دريو کلونو لپاره.

۳. پاتې دريمه برخه غړي د هېواد له خپرو او تجربه لرونکو کسانو څخه د پنځو کلونو لپاره د جمهور رئیس له خوا ټاکل کېږي.

جمهور رئیس له دې اشخاصو څخه په سلو کې پنځوس نسخې ټاکي.

هغه شخص چې د مشرانو جرگې د غړي په توگه انتخابېږي په مربوطه جرگه کې خپل غړیتوب له لاسه ورکوي او دده پرځای د قانون له حکمونو سره سم بل شخص ټاکل کېږي.

پنځه اټيايمه ماده

هغه څوک چې د ملي شوری غړیتوب ته کاندید یا ټاکل کېږي، د ټاکونکو پر شرطونو سربېره، دا لاندې صفتونه هم باید ولري:

۱. د افغانستان تبعه وي یا لږ تر لږه د کاندیدېدو یا تعیین ترنېټې لس کاله پخوا يې د افغانستان د دولت تابعیت ترلاسه کړی وي.
۲. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو، د جنایت په ارتکاب محکوم نه وي او یا له مدني حقوقو څخه محروم شوی نه وي.
۳. د ولسی جرگې غړیو د عمر پنځه ویش کاله د کاندیدېدو په ورځ او د مشرانو جرگې غړیو د عمر پنځه دېرش کاله د کاندیدېدو یا ټاکنې په ورځ بشپړ کړي وي.

انتخاب شورای مربوط برای مدت چهار سال.

۲. از جمله اعضای شوراهای ولسوالیهای هرولایت، یک نفر به انتخاب شوراهای مربوط برای مدت سه سال.

۳. یک ثلث باقی مانده از جمله شخصیت های خبیر و با تجربه به تعیین رئیس جمهور برای مدت پنج سال.

رئیس جمهور تعداد پنجاه فیصد از این اشخاص را ازبین زنان تعیین می نماید.

شخصی که به حیث عضو مشرانو جرگه انتخاب می شود، عضویت خود را در شورای مربوطه از دست داده و به عوض او شخص دیگری مطابق به احکام قانون تعیین می گردد.

ماده هشتادوینجم

شخصی که به عضویت شورای ملی کاندید یا تعیین می شود، باید علاوه بر تکمیل شرایط انتخاب کنندگان واجد اوصاف ذیل باشد:

۱. تبعه افغانستان بوده یا حداقل ده سال قبل از تاریخ کاندید شدن یا تعیین، تابعیت دولت افغانستان را کسب کرده باشد.
۲. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت ویا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.
۳. اعضای ولسی جرگه سن بیست و پنج سالگی را در روز کاندید شدن و اعضای مشرانو جرگه سن سی و پنج سالگی را در روز کاندید شدن یا تعیین تکمیل کرده باشند.

شپږ اتياعه ماده

د ملي شوری د غړو انتخاباتي وثيقي، د انتخاباتو د څارنې د خپلواک کمېسيون له خوا د قانون له حکمونو سره سم تر څېړنې لاندې نیول کېږي.

ماده هشتادوشم

وثایق انتخاباتی اعضای شورای ملی توسط کمیسیون مستقل نظارت بر انتخابات مطابق به احکام قانون تدقیق می گردد.

اوه اتياعه ماده

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره یوه د کار د دورې په پیل کې له خپلو غړیو څخه یو تن د یوې تقنیني دورې لپاره د رئیس ، دوه تنه د لومړي نایب او دویم نایب او دوه تنه د منشي او د منشي د نایب په توګه، د یوکل لپاره انتخابوي.

ماده هشتادو هفتم

هر يك از دو مجلس شورای ملی در آغاز دوره کار یک نفر از اعضای خود را برای يك دوره تقنینیه به حیث رئیس ودونفر را به حیث نایب اول ونایب دوم ودو نفر را به حیث منشي ونایب منشي برای مدت یکسال انتخاب می کند.

دا اشخاص د ولسي جرگې او مشرانو جرگې اداري هیئت جوړوي.

این اشخاص هیئت اداری ولسی جرگه و مشرانو جرگه را تشکیل می دهند.

د اداري هیئت وظیفې د هرې جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې ټاکلې کېږي.

وظایف هیئت اداری در اصول وظایف داخلی هر مجلس تعیین می شود.

اته اتياعه ماده

د ملي شوری له دواړو جرگو څخه هره یوه د بحث وړ موضوعاتو د کتنې لپاره د داخلي وظایفو د اصولو له مخې کمېسيونونه جوړوي.

ماده هشتادو هشتم

هریک از دو مجلس شورای ملی برای مطالعه موضوعات مورد بحث ، بر طبق اصول وظایف داخلی کمیسیون ها تشکیل می دهد.

نهه اتياعه ماده

ولسي جرگه واک لري دغړيو د دريمې برخې په وړاندیز، دحکومت د اعمالو د څېړنې او کتنې لپاره، یو ځانګړی کمېسيون وټاکي.

ماده هشتادو نهم

ولسی جرگه صلاحیت دارد به پیشنهاد یک ثلث اعضا، جهت بررسی ومطالعه اعمال حکومت کمیسیون خاص تعیین نماید.

ددې کمېسيون جوړښت او کړنلار د ولسي جرگې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظيمېږي.

ترکیب وطرز العمل این کمیسیون در اصول وظایف داخلی ولسی جرگه تنظیم می گردد.

نوي یمه ماده

ملي شوری دا لاندې واکونه لري:

ماده نودم

شورای ملی دارای صلاحیتهای ذیل می باشد:

۱. تصویب، تعدیل یا لغو قوانین و یا فرامین تقنینی. ۲. تصویب پروگرامهای انکشافی اجتماعی فرهنگی، اقتصادی و تکنالوژی. ۳. تصویب بودجه دولتی و اجازه اخذ یا اعطای قرضه. ۴. ایجاد واحد های اداری، تعدیل و یا الغای آن. ۵. تصدیق معاهدات و میثاقهای بین المللی یا فسخ الحاق افغانستان به آن. ۶. سایر صلاحیتهای مندرج این قانون اساسی.	۱. د قوانینو او تقنیني فرمانونو تصویب، تعدیل یا لغو کول. ۲. د ټولنیزو، فرهنگي، اقتصادي او تکنالوژي پرمختیایي پروگرامونو تصویبول. ۳. د دولتي بودجې تصویبول او د پور اخیستو یا ورکولو اجازه. ۴. د اداري واحدونو منځته راوړل، تعدیل او یا لغو کول. ۵. د د ولتونو ترمنځ د معاهداتو او بین المللي میثاقونو تصدیق او یا له هغو څخه د افغانستان بېلول. ۶. په دې اساسی قانون کې نور مندرج واکونه.

ماده نودو یکم

ولسی جرگه دارای صلاحیت های اختصاصی ذیل می باشد:

۱. اتخاذ تصمیم در مورد استیضاح از هریک از وزرا مطابق به حکم ماده نودودوم این قانون اساسی.
۲. اتخاذ تصمیم نهایی راجع به پروگرامهای انکشافی و بودجه دولتی در صورت اختلاف نظر بین ولسی جرگه و مشرانو جرگه.
۳. تأیید مقرریها مطابق باحکام این قانون اساسی.

ماده نود و دوم

ولسی جرگه به پیشنهاد یک دهم کل اعضا، می تواند از هریک از وزرا استیضاح به عمل آورد. هرگاه توضیح ارائه شده قناعت بخش نباشد، ولسی جرگه موضوع رأی عدم اعتماد را بررسی می کند. رأی عدم اعتماد از وزیر باید صریح، مستقیم و بر

یو نوي یمه ماده

ولسی جرگه لاندې ځانکړي واکونه لري:

۱. له هر یوه وزیر څخه د استیضاح په برخه کې ددې اساسی قانون د دوه نوي یمې مادې د حکم سره سم تصمیم نیول.
۲. د پرمختیایي پروگرامونو او دولتي بودجې په هکله د ولسی جرگې او مشرانو جرگې ترمنځ د نظر د اختلاف په صورت کې نهایی تصمیم نیول.
۳. ددې اساسی قانون له حکمونو سره سم د مقرریو تاییدول.

دوه نوي یمه ماده

ولسی جرگه د خپلو غړو د لسمې برخې په وړاندیز کولای شي، له هر یوه وزیر څخه استیضاح وکړي. که وړاندې شوې توضیح قناعت وړ نه وي، ولسی جرگه دعدم اعتماد د رای موضوع څېړي. له وزیر څخه د عدم اعتماد رایه باید صریحه، مستقیمه او پر

اساس دلايل موجه باشد. اين رأى باكثریت آراء كل
اعضای ولسی جرگه صادر می گردد.

ماده نودوسوم

هریک از کمیسیونهای هر دومجلس شورای ملی می
تواند از هریک از وزرا در موضوعات معین سؤال
نماید.

شخصی که از او سوال به عمل آمده می تواند
جواب شفاهی یا تحریری بدهد.

ماده نودوچهارم

قانون عبارت است از مصوبه هر دومجلس شورای
ملی که به توشیح رئیس جمهور رسیده باشد مگر
اینکه در این قانون اساسی طوردیگر تصریح گردیده
باشد.

در صورتیکه رئیس جمهور با مصوبه شورای ملی
موافقه نداشته باشد می تواند آنرا در ظرف پانزده
روز از تاریخ تقدیم با ذکر دلايل به ولسی جرگه
مسترد نماید. با سپری شدن این مدت ویادر
صورتی که ولسی جرگه آنرا مجدداً با دو ثلث آرای
کل اعضا تصویب نماید، مصوبه توشیح شده
محسوب و نافذ می گردد.

ماده نودوپنجم

پیشنهاد طرح قانون از طرف حکومت یا اعضای
شوری ودر ساحه تنظیم امور قضائی از طرف
ستره محکمه توسط حکومت صورت گرفته می
تواند.

پیشنهاد طرح قانون در مورد بودجه و امور مالی
صرف از طرف حکومت صورت می گیرد.

بخو دلايل ولاړه وي، دغه رایه د ولسی جرگې د ټولو
غړو د رایو په اکثریت صادرېږي.

درې نوي یمه ماده

د ملي شوری د دواړو جرگو هر یو کمسیون کولای شي
له هر یوه وزیر څخه په ټاکلو موضوعاتو کې پوښتنې
وکړي.

هغه څوک چې پوښتنه ترې شوې کولای شي شفاهي یا
لیکلی ځواب ورکړي.

څلور نوي یمه ماده

قانون هغه مصوبه ده چې د ملي شوری د دواړو جرگو له
خوا تصویب او د جمهور رئیس له خوا توشیح شوې وي.
مگر دا چې په دې اساسی قانون کې بل ډول څرگنده
شوې وي.

که جمهور رئیس د ملي شوری له مصوبې سره موافقه ونه
لري کولای شي چې د وړاندې کېدو تر نېټې وروسته یې
په پنځلسو ورځو کې د دلايلو له بنوولو سره ملي شوری
ته مسترده کړي. ددې وخت په تېرېدو او یا دا چې اولسی
جرگه یو ځل بیا هغه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه په
دوو برخو رایو تصویب کړي، مصوبه توشیح شوې گڼله
کېږي او نافذېږي.

پنځه نوي یمه ماده

د قانون د طرحې پیشنهاد د حکومت یا د جرگې دغړیو او
دقضایې چارو د تنظیم په برخه کې د سترې محکمې له
خوا د حکومت له ليارې وړاندې کېدای شي.

د بودجې او مالي چارو په برخه کې د قانون د طرحې
پیشنهاد یوازې دحکومت له خوا کېږي.

شپږ نوي يمه ماده

که د قانون د طرحې پيشنهاده پر دولت د نوي تکليف يا دعايداتو د لړولو په هکله وي، په دې شرط د کار په لسټ کې نيول کېږي چې د پيشنهاده په متن کې د جيره کولو مدرک هم ښوول شوی وي.

اوه نوي يمه ماده

د قانون د طرحې پيشنهاده د حکومت له خوا لومړی ولسي جرگې ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه د بودجې او مالي چارو په شمول د قانون د طرحې پيشنهاده، او د پور اخیستو او يا ورکولو پيشنهاده له بحث څخه وروسته د يو کل په توگه تصويب يا ردوي.

ولسي جرگه نشي کولای وړاندې شوې طرحه تر يوې مياشتې زيات وځنلوي.

ولسي جرگه د پيشنهاده شوي قانون طرح تر تصويب وروسته مشرانو جرگې ته سپاري.

مشرانو جرگه د پنځلس ورځو په اوږدو کې د هغه په هکله تصميم نيسي.

ملي شوری د دولت د هغو قوانينو، معاهدو او پرمختيايي پروگرامونو په باره کې تصميم نيولو ته لومړيتوب ورکوي کوم چې د حکومت د پيشنهاده په بنسټ د عاجل غور کولو ايجاب کوي.

که د قانون د طرحې پيشنهاده له دواړو جرگو څخه د لسو غړيو له خوا وشي، پيشنهاده د نوموړې جرگې د يو پنځمې غړيو تر تاييد وروسته د دې جرگې دکار په لسټ کې نيول کېږي.

اته نوي يمه ماده

د دولت بودجه او د حکومت پرمختيايي پروگرام د مشرانو جرگې له خوا د دې جرگې د مشورتي نظريې سره يوځای ولسي جرگې ته سپارل کېږي.

ماده نودوشتم

هرگاه پيشنهاده طرح قانون حاوی تکليف جديد يا تنقيص در عايدات دولت باشد، به شرطی در فهرست کار داخل می شود که در متن پيشنهاده، مدرک جبران نیز پيش بينی شده باشد.

ماده نودوهتم

پيشنهاده طرح قانون از طرف حکومت نخست به ولسي جرگه تقديم می گردد.

ولسي جرگه پيشنهاده طرح قانون را به شمول بودجه وامور مالی وپيشنهاده اخذ ويا اعطای قرضه را بعد از بحث به صورت يك كل تصويب يا رد مي کند.

ولسي جرگه نمی تواند طرح پيشنهاده شده را بیش از يك ماه به تأخير اندازد.

ولسي جرگه طرح قانون پيشنهاده شده را بعد از تصويب به مشرانو جرگه می سپارد.

مشرانو جرگه در ظرف پانزده روز در مورد آن تصميم اتخاذ می کند.

شورای ملی به اتخاذ تصميم در مورد طرح قوانين معاهدات وپروگرامهای انکشافی دولت که به اساس پيشنهاده حکومت ايجاب رسيدگی عاجل را نمايد اولويت ميدهد.

هرگاه پيشنهاده طرح قانون از طرف ده نفر از اعضای یکی از دو مجلس صورت گیرد بعد از تأييد يك پنجم اعضای مجلسی که پيشنهاده به آن ارائه شده است در فهرست کار آن مجلس داخل می گردد.

ماده نودوهشتم

بودجه دولت وپروگرام انکشافی حکومت از طريق مشرانو جرگه توأم بانظريه مشورتي آن به ولسي جرگه تقديم می شود.

د ولسي جرگې تصميم د جمهور رئيس تر توشیح وروسته، مشرانو جرگې ته تر وړاندې کېدو پرته، نافذ گڼل کېږي. که چېرې د ځينو عواملو له مخې د مالي کال تر پيل مخکې بودجه تصویب نشي، د نوې بودجې تر تصویب پورې، د تېر کال بودجه تطبیقېږي.

حکومت د مالي کال د څلورمې ربعې په اوږدو کې د راتلونکي کال بودجه د روان کال د بودجې له اجمالي حساب سره ملي شوری ته وړاندې کوي. د تېر مالي کال د بودجې قطعي حساب د راتلونکي کال د شپږو مېاشتو په اوږدو کې د قانون له حکمونو سره سم ملي شوری ته وړاندې کېږي.

ولسي جرگه نشي کولای له بودجې تصویب د يوې مېاشتې څخه زیات او د پور د اخیستلو او ورکولو اجازه کوم چې په بودجې کې شامل نه وي، تر پنځلس ورځو زیات وځنلوي.

که چېرې ولسي جرگه په دغه موده کې د پور د اخیستو او ورکولو د پېشنهاد په هکله تصميم ونه نيسي پېشنهاد تصویب شوی گڼل کېږي.

نېه نوي یمه ماده

که چېرې د ملي شوری په اجلاس کې کلني بودجه یا پرمختیایي پروگرام یا د عامه امنیت، د هېواد د خپلواکۍ او ځمکنۍ بشپړتیا سره مربوطه موضوع تر خبرو لاندې وي، د شوری د اجلاس موده د هغه تر تصویب مخکې پای ته نشي رسېدلای.

سلمه ماده

که چېرې د يوې جرگې مصوبه د بلې جرگې له خوا رد شي، د اختلاف د له منځه وړلو لپاره د دواړو جرگو د غړو له خوا په برابر شمېر کې هیئت ټاکل کېږي.

تصميم ولسي جرگه بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمردنه می شود. هر گاه نظر به عواملی تصویب بودجه قبل از آغاز سال مالی صورت نگیرد، تا تصویب بودجه جدید بودجه سال گذشته تطبیق می گردد.

حکومت در خلال ربع چهارم سال مالی، بودجه سال آینده را با حساب اجمالی بودجه سال جاری به شورای ملی تقدیم می نماید. حساب قطعی بودجه سال مالی قبل، در خلال مدت شش ماه سال آینده مطابق به احکام قانون به شورای ملی تقدیم می گردد.

ولسي جرگه نمی تواند تصویب بودجه را بیش از یکماه و اجازه اخذ و یا اعطای قرضه را که شامل بودجه نباشد، بیش از پانزده روز به تأخیر اندازد.

هرگاه ولسي جرگه درین مدت راجع به پېشنهاد اخذ و یا اعطای قرضه تصميم اتخاذ نکند، پېشنهاد تصویب شده محسوب می گردد.

ماده نودونهم

در صورتی که در اجلاس شورای ملی، بودجه سالانه یا پروگرام انکشافی یا موضوع مربوط به امنیت عامه، تمامیت ارضی و استقلال کشور مطرح باشد مدت اجلاس شوری قبل از تصویب آن خاتمه یافته نمی تواند.

ماده صدم

هرگاه مصوبه یک مجلس از طرف مجلس دیگر رد شود برای حل اختلاف هیئت مختلط به تعداد مساوی از اعضای هر دو مجلس تشکیل می گردد.

د هیئت پربکړه د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي. که ګډ هیئت ونه کړای شي د نظر اختلاف له منځه یوسي، تصویب رد شوی گڼل کېږي. که چېرې تصویب د ولسي جرگې له خوا شوی وي، ولسي جرگه کولای شي په خپله وروستی غونډه کې هغه د خپلو غړو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا تصویب به له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذ گڼل کېږي. که چېرې د دواړو جرگو ترمنځ اختلاف د مالي قوانینو د طرحې په باب وي او ګډ هیئت به حل بریالی نشي، ولسي جرگه کولای شي نوموړې طرح د غړيو د رایو په اکثریت تصویب کړي. دا طرح به له دې چې مشرانو جرگې ته وړاندې شي د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذه گڼل کېږي.

یو سلو یوومه ماده

د ملي شوری هېڅ غړی د هغې رایې یا نظریې له امله چې د وظیفې د اجرا په وخت کې یې څرګندوي، تر عدلي تعقیب لاندې نه نیول کېږي.

یو سلو دویمه ماده

که چېرې د ملي شوری کوم غړی په یوه جرم متهم شي، مسئول مامور له موضوع څخه هغې جرگې ته چې متهم یې غړی دی، خبر ورکوي او متهم تر عدلي تعقیب لاندې راتلای شي.

د مشهود جرم په مورد کې، مسئول مامور کولای شي متهم د هغې جرگې له اجازې پرته چې دی یې غړی دی تر عدلي تعقیب لاندې راوړي او وي نیسي.

په دواړو حالاتو کې که چېرې عدلي تعقیب د قانون له مخې د توقیف ایجاب وکړي، مسئول مامور مکلف دی چې له موضوع څخه یې له ځنډه نوموړې جرگې ته خبر

فیصله هیئت بعداز توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود. در صورتیکه، هیئت مختلط نتواند اختلاف نظر را رفع کند، مصوبه رد شده به حساب می رود. هر گاه تصویب از طرف ولسی جرگه به عمل آمده باشد، ولسی جرگه می تواند در جلسه بعدی آنرا با اکثریت آرای اعضا تصویب کند. این تصویب بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

هرگاه اختلاف دومجلس درمورد طرح قوانین مالی باشد، درصورتیکه هیئت مختلط به حل آن موفق نشود، ولسی جرگه می تواند طرح مذکور را با اکثریت آرای اعضا تصویب نماید. این طرح بدون ارائه به مشرانو جرگه بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ شمرده می شود.

ماده یکصدویکم

هیچ عضو شورای ملی به علت رأی یا نظریه یی که در هنگام اجرای وظیفه ابراز می دارد، مورد تعقیب عدلی قرار نمی گیرد.

ماده یکصدودوهم

هرگاه عضو شورای ملی به جرمی متهم شود، مأمور مسئول از موضوع به مجلسی که متهم عضو آن است، اطلاع می دهد. و متهم تحت تعقیب عدلی قرار گرفته می تواند.

در مورد جرم مشهود مامور مسئول می تواند متهم را بدون اجازه مجلسی که او عضو آن می باشد تحت تعقیب عدلی قرار دهد و گرفتار نماید.

در هر دو حالت هرگاه تعقیب عدلی قانوناً توقیف را ایجاب کند، مامور مسئول مکلف است موضوع را بلا فاصله به اطلاع مجلس مربوط برساند.

ورکړي. او دهغه تصویب ترلاسه کړي.

که اتهام د شوری د رخصتی په وخت کې رامنځ ته شي، د نیولو او توقیف اجازه د مربوطې جرگې له اداري هیئت څخه ترلاسه کېږي او موضوع د نوموړې جرگې لومړنۍ غونډې ته د تصمیم نیولو لپاره وړاندې کېږي.

یوسلو دریمه ماده

وزیران کولای شي د ملي شوری له دوو جرگو څخه په هره یوه کې گډون وکړي. د ملي شوری هره جرگه کولای شي خپلې غونډې ته د وزیرانو د حاضرېدو غوښتنه وکړي.

یو سلو څلورمه ماده

د ملي شوری دواړې جرگې په عین وخت کې، بېل بېل مجلسونه کوي.

د دواړو جرگو گډې غونډې په لاندې حالاتو کې جوړېدلای شي:

۱. په هغه وخت کې چې تقنینیه دوره یا کلنۍ غونډه د جمهور رئیس له خوا پرانیستل کېږي.

۲. په هغه حالاتو کې چې جمهور رئیس یې ضروري تشخیص کړي.

د ولسي جرگې رئیس د ملي شوری د گډو غونډو مشري کوي.

یوسلو پنځمه ماده

د ملي شوری غونډې علني دي، مگر دا چې د مجلس رئیس یا لږ تر لږه د ملي شوری لس تنه غړي یې د سری توب پیشنهاد وکړي او جرگه دا پیشنهاد ومنې.

هېڅوک نشي کولای چې په زور د ملي شوری ودانۍ ته ننوزي.

و تصویب آنرا حاصل نماید.

اگر اتهام در هنگام تعطیل شورا صورت بگیرد اجازه گرفتاری یا توقیف از هیئت اداری مجلس مربوط حاصل می گردد و موضوع به نخستین جلسه مجلس مذکور جهت اخذ تصمیم ارائه می شود.

ماده یکصدوسوم

وزرا می توانند در جلسات هریک از دو مجلس شورای ملی اشتراک ورزند. هر مجلس شورای ملی می تواند حضور وزرا را در جلسه خود مطالبه کند.

ماده یکصدوچهارم

هر دو مجلس شورای ملی در وقت واحد به صورت جداگانه جلسه می کنند.

جلسات هر دو مجلس در موارد ذیل می تواند بطور مشترک دایر شود:

۱. در موقعی که دوره تقنینیه یا اجلاس سالانه از طرف رئیس جمهور افتتاح می گردد.

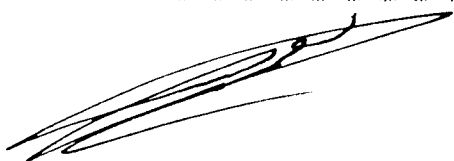
۲. در صورتیکه رئیس جمهور ضروری تشخیص دهد.

رئیس ولسی جرگه از جلسات مشترک شورای ملی ریاست می نماید.

ماده یکصدوپنجم

جلسات شورای ملی علنی می باشد مگر اینکه رئیس مجلس یا حد اقل ده نفر از اعضای شورای ملی سری بودن آنرا در خواست نمایند و مجلس این در خواست را بپذیرد.

هیچ شخصی نمی تواند عنفاً به مقر شورای ملی داخل شود.

یو سلوشپږمه ماده

د ملي شوری د هر مجلس نصاب د رایې اخیستلو په وخت کې د غړو د اکثریت په حضور سره بشپړېږي او تصمیمونه یې د حاضر و غړو د رایو په اکثریت نیول کېږي، مگر په هغو مواردو کې چې دې اساسي قانون بل ډول تصریح کړی وي.

یوسلو اوومه ماده

ملي شوری په هر کال کې دوې عادي غونډې دایروي. د ملي شوری د دواړو جرگو د غونډو د کار موده په هر کال کې نه میاشتي ده. د اړتیا په وخت کې شوری کولای شي دا موده اوږده کړي. د رخصتیا په ورځو کې د ملي شوری فوق العاده غونډې د جمهور رئیس په امر دایرېدای شي.

یوسلو اتمه ماده

د ملي شوری د غړي د مړینې، استعفی او عزل یا د داسې دائمې معلولېدو او معیوبېدو په صورت کې چې په دائمې توګه د وظیفې د اجراء خنډ شي، د پاتې تقنینیه دورې لپاره د نوي استازي تعیین د قانون له حکمونو سره سم ترسره کېږي. د ملي شوری د غړيو د حاضرېدو یا نه راتلو سره مربوطې چارې د داخلي وظایفو په اصولو کې تنظیمېږي.

یوسلو نهمه ماده

د تقنینیه دورې په وروستني یو کال کې د انتخاباتو دقانون د بدلېدو پیشنهاد د ملي شوری د کار په لست کې نشي نیول کېدلای.

ماده یکصدو ششم

نصاب هریک از دو مجلس شورای ملی هنگام رأی گیری با حضور اکثریت اعضا تکمیل می گردد و تصامیم آن با اکثریت آرای اعضای حاضر اتخاذ می شود، مگر در مواردی که این قانون اساسی طور دیگری تصریح نموده باشد.

ماده یکصدو هفتم

شورای ملی در هر سال دو اجلاس عادی دایر می کند. مدت کار هر دو اجلاس شوری در هر سال نه ماه می باشد. در صورت ایجاب، شوری می تواند این مدت را تمدید کند. جلسات فوق العاده شوری در ایام تعطیل به امر رئیس جمهور دایر شده می تواند.

ماده یکصدو هشتم

در حالات وفات، استعفاء و عزل عضوشورای ملی و یا معلولیت یا معیوبیتی که بطور دائم مانع اجرای وظیفه گردد، تعیین نماینده جدید برای مدت باقی مانده دوره تقنینیه، مطابق به احکام قانون صورت میگرد.

امور مربوط به حضور و غیاب اعضای شورا ی ملی در اصول وظایف داخلی تنظیم می گردد.

ماده یکصدونهم

پیشنهاد تعدیل قانون انتخابات در يك سال اخير دوره تقنینیه در فهرست کار شورای ملی داخل شده نمی تواند.

شپږم فصل

لویه جرگه

یوسلو لسمه ماده

لویه جرگه د افغانستان د خلکو د ارادې ترټولو ستر مظهر دی.

لویه جرگه :

۱. د ملي شوری له غړیو،

۲. د ولایتونو او ولسوالیو د جرگو له رئیسانو جوړېږي.

وزیران، د سترې محکمې رئیس او غړي کولای شي د لویې جرگې په غونډو کې یې له دې چې د رایې ورکولو حق ولري، کابون وکړي.

یو سلو یوولسمه ماده

لویه جرگه په لاندینو حالاتو کې دایرېږي:

۱. د هېواد د خپلواکۍ، ملي حاکمیت، ځمکنۍ

بشپړتیا او په سترو مصلحتونو پورې د مربوطو چارو په باب تصمیم نیول.

۲. ددې اساسي قانون د حکمونو تعدیل.

۳. ددې اساسي قانون د (نهه شپېتمې) مادې له مخې د جمهور رئیس محاکمه کول.

یوسلو دولسمه ماده

لویه جرگه په لومړۍ غونډه کې، د غړیو له منځه یو تن د رئیس، یو تن د مرستیال او دوه تنه د منشی او دمنشي د نایب په توګه ټاکي.

یو سلو دیارلسمه ماده

د لویې جرگې نصاب د رایې اخیستو په وخت کې د

فصل ششم

لویه جرگه

ماده یکصنودهم

لویه جرگه عالی ترین مظهر اراده مردم افغانستان می باشد.

لویه جرگه متشکل است از :

۱. اعضای شورای ملی.

۲. رؤسای شورا های ولایات و ولسوالیها.

وزرا، رئیس و اعضای ستره محکمه می توانند در جلسات لویه جرگه بدون حق رأی اشتراک ورزند.

ماده یکصنود یازدهم

لویه جرگه در حالات ذیل دایر می گردد :

۱. اتخاذ تصمیم درمورد مسایل مربوط به استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی و مصالح عالیای کشور.

۲. تعدیل احکام این قانون اساسی.

۳. محاکمه رئیس جمهور مطابق به حکم مندرج ماده شصت ونهم این قانون اساسی.

ماده یکصنود دوازدهم

لویه جرگه در اولین جلسه، از میان اعضا یک نفر را به حیث رئیس و یک نفر را بحیث معاون و دو نفر را بحیث منشی و نایب منشی انتخاب می کند.

ماده یکصنود سیزدهم

نصاب لویه جرگه هنگام رأی دهی با حضور

غړيو په اكثریت سره بشپړېږي.

د لويې جرگې تصميمونه، له هغو مواردو پرته چې په دې اساسی قانون کې صریحاً ذکر شوي، د ټولو غړيو د رايو په اكثریت، نیول کېږي.

اکثریت اعضا تکمیل می گردد.

تصامیم لویه جرگه، جز در مواردی که در این قانون اساسی صریحاً ذکر گردیده، با اکثریت ارای کل اعضا اتخاذ می گردد.

یوسلو خور لسمه ماده

د لويې جرگې بحثونه علني دي، مگر دا چې د غړيو څلورمه برخه يې د سريت غوښتنه وکړي او لويه جرگه دا غوښتنه ومني.

ماده یکصد و چهاردهم

مباحثات لويه جرگه علنی می باشد مگر اینکه یک ربع اعضا سری بودن آنرا در خواست نمایند و لویه جرگه این درخواست را بپذیرد.

یوسلو پنځلسمه ماده

د لويې جرگې د جريان په وخت کې ددې اساسی قانون (د یوسلو یومي) او (یوسلو دویمي) مادو مندرج احکام دهغې د غړيو په باب تطبیقېږي.

ماده یکصد و پانزدهم

در هنگام دایر بودن لویه جرگه احکام مندرج مواد یکصدویکم و یکصدودوم این قانون اساسی در مورد اعضای آن تطبیق می گردد.

اووم فصل

قضاء

یوسلو شپاړسمه ماده

قضائیه قوه د افغانستان د اسلامي جمهوري دولت خپلواک رکن دی. قضائیه قوه له یوې سترې محکمې، داستیناف له محکمو او ابتدائیه محکمو څخه جوړه ده چې تشکیلات او واکونه يې د قانون له ليارې تنظیمېږي. ستره محکمه د ستر قضایي اورگان په توګه د افغانستان د اسلامي جمهوریت د قضایي قوې په سر کې ده.

فصل هفتم

قضاء

ماده یکصد و شانزدهم

قوه قضائیه رکن مستقل دولت جمهوری اسلامی افغانستان می باشد. قوه قضائیه مرکب است از یک ستره محکمه محاکم استیناف و محاکم ابتدائیه که تشکیلات و صلاحیت آنها توسط قانون تنظیم می گردد. ستره محکمه به حیث عالیترین ارگان قضائی در رأس قوه قضائیه جمهوری اسلامی افغانستان قرار دارد.

یوسلو اووه لسمه ماده

ستره محکمه نهه تنه غړي لري چې د جمهور رئیس له خوا

ماده یکصد و هفدهم

ستره محکمه مرکب است از نه عضو که از طرف

د ولسی جرگې په تايید او ددې اساسي قانون د (پنځوسمې) مادې د وروستی فقرې او د (یوسلو اتلسمې) مادې د حکمونو په رعایت د لسو کلونو لپاره ټاکل کېږي. د غړيو ټاکل د دوهم ځل لپاره جواز نه لري. جمهور رئیس د سترې محکمې یو غړی د سترې محکمې د رئیس په توگه ټاکي. د سترې محکمې غړي ددې اساسي قانون په (یوسلو اوه وېشتمې) مادې کې له راغلي حالت پرته، د خدمت د دورې تر پای پورې له خپلو وظیفو څخه نه عزلېږي.

رئیس جمهور با تايید ولسی جرگه وبارعایت احکام مندرج فقره آخر ماده پنجاهم و ماده یکصد و هجدهم این قانون اساسی برای مدت ده سال تعیین می شوند. تعیین اعضا برای بار دوم جواز ندارد. رئیس جمهور یکی از اعضا را به حیث رئیس ستره محکمه تعیین می کند. اعضای ستره محکمه به استثنای حالت مندرج ماده یکصد و بیست و هفتم این قانون اساسی، تا ختم دوره خدمت از وظایف شان عزل نمی شوند.

یوسلو اتلسمه ماده

د سترې محکمې غړی باید لاندیني شرایط ولري:

۱. د ټاکلو په وخت کې د رئیس او غړو عمر تر څلوېښتو کلو لږ نه وي.
۲. د افغانستان تبعه وي.
۳. په حقوقي یا فقهي علومو کې لوړې زده کړې او د افغانستان په قضايي نظام کې تخصص او کافی تجربه ولري.
۴. د ښه سیرت او ښک شهرت لرونکی وي.
۵. د محکمې له خوا د بشري ضد جرمونو او د جنایت په ارتکاب محکوم نه وي او یا له مدني حقوقو محروم شوی نه وي.
۶. د وظیفې د تصدی په وخت کې په هيڅ سياسي گوند کې غړیتوب ونه لري.

ماده یکصد و هجدهم

عضو ستره محکمه باید واجد شرایط ذیل باشد:

۱. سن رئیس و اعضا در حین تعیین از چهل سال کمتر نباشد.
۲. تبعه افغانستان باشد.
۳. در علوم حقوقی و یا فقهی تحصیلات عالی و در نظام قضائی افغانستان تخصص و تجربه کافی داشته باشد.
۴. دارای حسن سیرت و شهرت نیک باشد.
۵. از طرف محکمه به ارتکاب جرایم ضد بشری، جنایت و یا حرمان از حقوق مدنی محکوم نشده باشد.
۶. در حال تصدی وظیفه در هیچ حزب سیاسی عضویت نداشته باشد.

یوسلو نولسمه ماده

د سترې محکمې غړې د وظیفې تر پیل مخکې، د جمهور رئیس په وړاندې دا لورې کوي:

بسم الله الرحمن الرحيم

" د لوی خدای ﷻ په نامه لورې کوم چي د اسلام د

ماده یکصد و نوزدهم

اعضای ستره محکمه قبل از اشغال وظیفه، حلف آتی را در حضور رئیس جمهور بجا می آورند:

بسم الله الرحمن الرحيم

" بنام خداوند بزرگ ﷻ سوگند یاد می کنم که حق

وعدالت را برطبق احکام دین مقدس اسلام
نصوص این قانون اساسی وسایر قوانین افغانستان
تأمین نموده، وظیفه قضاء را باکمال امانت صداقت
وبی طرفی اجرانمایم".

ماده یکصد و بیستم

صلاحیت قوه قضائیه شامل رسیدگی به تمام دعاوی
ای است که از طرف اشخاص حقیقی یا حکمی به
شمول دولت به حیث مدعی یا مدعی علیه درپیشگاه
محکمه مطابق به احکام قانون اقامه شود.

ماده یکصد و بیست و یکم

ستره محکمه مطابقت قوانین، فرامین تقنینی،
معاهدات بین الدول وميثاق های بین المللی را با
قانون اساسی، صرف بر اساس تقاضای حکومت ویا
محاکم بررسی وقرار لازم را درمورد صادر می کند.
ستره محکمه صلاحیت دارد قانون اساسی، قوانین و
فرامین تقنینی را تفسیر نماید.

ماده یکصد و بیست و دوم

هیچ قانون نمی تواند در هیچ حالت، قضیه یا
ساحه یی را از دایره صلاحیت قوه قضائیه به
نحوی که دراین فصل تحدید شده، خارج بسازدوبه
مقام دیگر تفویض کند.
این حکم مانع تشکیل محاکم خاص مندرج مواد
شصت ونهم، هفتادوهشتم و یکصدوبیست وهفتم
این قانون اساسی و محاکم عسکری نمی گردد.
تشکیل وصلاحیت این نوع محاکم توسط قانون
تنظیم می گردد.

سپیخلی دین له احکامو، په دې اساسي قانون او نورو
قوانینو کې له راغلو نصوصو سره سم حق او عدالت
تأمین او دقضاء وظیفه په بشپړ امانت، صداقت او بی
طرفی اجراء کړم!"

یوسلو شلمه ماده

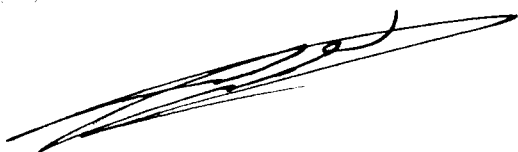
د قضایې قوې صلاحیت د ټولو دغو دعوو غور ته
شاملېږي، چې د دولت په شمول د حقیقی یا حکمی
اشخاصو له خوا د مدعی یا مدعی علیه په حیث د قانون
له حکمونو سره سم د محکمې په وړاندې اقامه شي.

یوسلو یو ویشتمه ماده

ستره محکمه یوازې د حکومت او یا د محکمو د
غوښتنې پر اساس له اساسی قانون سره د قوانینو، تقنینی
فرمانونو بین الدول معاهدو او بین المللی میثاقونو مطابقت
خپري او په باره کې وړ قرار صادروي.
ستره محکمه د اساسی قانون، د قوانینو او د تقنینی
فرمانونو د تفسیر واک لري.

یوسلو دوه ویشتمه ماده

هېڅ قانون نشي کولای په هېڅ حال کې، کومه قضیه یا
ساحه څرنگه چې په دې فصل کې مشخص شوي د
قضایې قوې له صلاحیت څخه وباسي او بل مقام ته یې
وسپاري.
دا حکم د دغوخاصو محکمو چې ددې اساسي قانون په
(نهمه شپېتمې - اته اويايمې او یوسلو اووه ویشتمې) مادو
کې راغلی او د نظامي محکمو د تشکیل مخه نه نيسي.
د دې ډول محکمو تشکیل او صلاحیت د قانون
له ليارې تنظیمېږي.

یوسلو در ویشتمه ماده

ددې اساسي قانون د حکمونو په رعایت د محکمو په تشکیل، صلاحیت او اجرائو پورې مربوطه قواعد او په قاضیانو پورې مربوطې چارې د قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده یکصدو بیست و سوم

بارعایت احکام این قانون اساسی قواعد مربوط به تشکیل، صلاحیت و اجرائت محاکم و امور مربوط به قضات توسط قانون تنظیم می گردد.

یوسلو خلیرویشتمه ماده

د قضایی قوې د مامورینو او نورو اداري کارکوونکو په برخه کې، د دولت د مامورینو او نورو اداري کارکوونکو د مربوطو قوانینو حکمونه نافذ دي خو تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات او مکافات یې د سترې محکمې له خوا له قانون سره سم تر سره کېږي.

ماده یکصدو بیست و چهارم

درمورد مأمورین و سایر کارکنان اداری قوه قضائیه احکام قوانین مربوط به مأمورین و سایر کارکنان اداری دولت نافذ می باشد ولی تقرر، انفکاک، ترفیع، تقاعد، مجازات و مکافات شان توسط ستره محکمه مطابق به احکام قانون صورت می گیرد.

یوسلو پنځه وپشتمه ماده

د قضایی قوې بودجه د حکومت په مشوره د سترې محکمې له خوا ترتیبېږي او د دولت د بودجې د یوې برخې په توګه د حکومت له خوا ملي شوری ته وړاندې کېږي. د قضایی قوې د بودجې تطبیق د سترې محکمې خپل صلاحیت دی.

ماده یکصدو بیست و پنجم

بودجه قوه قضائیه به مشوره حکومت از طرف ستره محکمه ترتیب گردیده و به حیث جزء بودجه دولت، توسط حکومت به شورای ملی تقدیم می شود. تطبیق بودجه قوه قضائیه از صلاحیت ستره محکمه می باشد.

یوسلو شپږ وپشتمه ماده

د سترې محکمې غړي، د خدمت د دورې ترسره رسېدو وروسته، د پاتې ژوند په اوږدو کې د خدمت د دورې له مالي حقوقو څخه برخمن کېږي، په دې شرط چې په دولتي اوسیاسي چارو بوخت نشي.

ماده یکصدو بیست و ششم

اعضای ستره محکمه بعد از ختم دوره خدمت برای بقیه مدت حیات از حقوق مالی دوره خدمت مستفیدمی شوند مشروط بر اینکه به مشاغل دولتی و سیاسی اشتغال نوزند.

یوسلو اووه وپشتمه ماده

که چېرې د ولسي جرګې تر درېمې برخې زیات غړي، د سترې محکمې د رئیس یا غړو محاکمه د وظیفوي جرم یا د جنایت د ارتکاب په اساس وغواړي او ولسي جرګه دا غوښتنه د ټولو غړيو له دريو برخو څخه

ماده یکصدو بیست و هفتم

هرگاه بیش از یک ثلث اعضای ولسی جرګه محاکمه رئیس یا عضو ستره محکمه را بر اساس اتهام به جرم ناشی از اجرای وظیفه یا ارتکاب جنایت تقاضا نماید و ولسی جرګه این تقاضا را با اکثریت دوثلث کل

اعضا تصویب کند، متهم از وظیفه عزل و موضوع به محکمه خاص محول می گردد.

تشکیل محکمه و طرز العمل محاکمه توسط قانون تنظیم می گردد.

ماده یکصد و بیست و هشتم

در محاکم افغانستان، محاکمه بصورت علنی دایر می گردد و هر شخص حق دارد با رعایت احکام قانون در آن حضور یابد.

محکمه می تواند در حالاتی که در قانون تصریح گردیده و یا سری بودن محاکمه ضروری تشخیص گردد، جلسات سری دایر کند ولی اعلام حکم باید به هر حال علنی باشد.

ماده یکصد و بیست و نهم

محکمه مکلف است اسباب حکمی را که صادر می نماید، در فیصله ذکر کند.

تمام فیصله های قطعی محاکم واجب التعمیل است مگر در حالت حکم به مرگ شخص که مشروط به منظوری رئیس جمهور می باشد.

ماده یکصد و سی ام

محاکم در قضایای مورد رسیدگی، احکام این قانون اساسی و سایر قوانین را تطبیق می کنند.

هر گاه برای قضیه بی از قضایای مورد رسیدگی در قانون اساسی و سایر قوانین، حکمی موجود نباشد، محاکم به پیروی از احکام فقه حنفی و در داخل حدودی که این قانون اساسی وضع نموده، قضیه را به نحوی حل و فصل می نمایند که عدالت را به بهترین وجه تأمین نماید.

د دوو برخو په اکثریت تصویب کړي، متهم له دندې څخه عزل او موضوع خاصې محکمې ته سپارل کېږي.

د محکمې تشکیل او د محاکمې طرز العمل د قانون په وسیله تنظیمېږي.

یو سلو اته و پشتمه ماده

د افغانستان په محکمو کې محاکمه په علني ډول دایرېږي او هر څوک حق لري د قانون له حکمونو سره سم په هغې کې گډون وکړي.

محکمه کولای شي په داسې حالاتو کې چې په قانون کې څرگند شوي یا د محاکمې سري توب ضروري وگنل شي، سري غونډې دایرې کړي خو د حکم اعلان باید علني وي.

یو سلو نهه و پشتمه ماده

محکمه مکلفه ده د خپل صادر کړي حکم اسباب په فیصله کې ذکر کړي.

د محکمو د ټولو قطعی فیصلو عملي کول واجب دي خو د یوشخص د وژلو د حکم په حالت کې د جمهور رئیس منظوري شرط ده.

یو سلو دېرشمه ماده

محکمې تر غور لاندې قضایاوو کې ددې اساسي قانون او نورو قوانینو حکمونه تطبیقوي.

که چېرې د غور لاندې قضایاوو له جملې څخه د کومې قضیې لپاره په اساسي قانون او نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي، محکمه د حنفي فقهې د احکامو له مخې او په هغو حدودو کې دننه چې دې اساسي قانون ټاکلي، قضیه په داسې ډول حل او فصل کوي چې عدالت په ډېره بڼه توگه تأمین کړي.

یو سلو یو دېرشمه ماده

محکمې د اهل تشیع لپاره په شخصیه احوالو پورې مربوطو قضایاوو کې د تشیع د مذهب حکمونه د قانون له احکامو سره سم تطبیقوي. په نورو دعوو کې هم که په دې اساسي قانون یا نورو قوانینو کې حکم موجود نه وي او ددعوا دواړې خواوې له اهل تشیع وي، محکمې قضیه ددې مذهب له حکمونو سره سم حل او فصل کوي.

یو سلو دوه دېرشمه ماده

قاضیان د سترې محکمې په پیشنهاد او د جمهور رئیس په منظوری ټاکل کېږي. د قاضیانو مقرري، تبدیلی، ترفیع، مواخذه او د تقاعد پیشنهاد د قانون له حکمونو سره سم د سترې محکمې صلاحیت دی. ستره محکمه د اجرایی اوقضایي چارو د ښه تنظیم او د لازمو اصلاحاتو د تأمین لپاره، د قضائیه قوې، عمومي اداري امریت تاسیسوي.

یو سلو دري دېرشمه ماده

که چېرې قاضي د جنایت په ارتکاب متهم شي. ستره محکمه د قانون له حکمونو سره سم د قاضي پرحالت غور کوي. که چېرې ستره محکمه دده د دفاع تر اورېدو وروسته اتهام وارد وېږي جمهور رئیس ته یې د عزل پیشنهاد کوي او د جمهور رئیس له خوا تر منل کېدو وروسته متهم قاضي د جمهور رئیس په منظوری له دندې څخه عزل او د قانون له حکمونو سره سم جزا ورکوله کېږي.

ماده یکصدوسی ویکم

محاکم برای اهل تشیع، در قضایای مربوط به احوال شخصیه، احکام مذهب تشیع را مطابق به احکام قانون تطبیق می نمایند. در سایر دعاوی نیز اگر در این قانون اساسی وقوانین دیگر حکمی موجود نباشد و طرفین دعوا از اهل تشیع باشند، محاکم قضیه را مطابق به احکام این مذهب حل و فصل می نمایند.

ماده یکصدوسی و دوم

قضات به پیشنهاد ستره محکمه و منظوری رئیس جمهور تعیین می گردند. تقرر، تبدیل، ترفیع، مؤاخذه و پیشنهاد تقاعد قضات مطابق به احکام قانون از صلاحیت ستره محکمه می باشد. ستره محکمه بمنظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی و تأمین اصلاحات لازم، امریت عمومي اداري قوه قضائیه را تاسیس مي نماید.

ماده یکصدوسی و سوم

هرگاه قاضي به ارتکاب جنایت متهم شود، ستره محکمه مطابق به احکام قانون به حالت قاضي رسیدگی نموده، پس از استماع دفاع او، در صورتیکه ستره محکمه اتهام را وارد بداند پیشنهاد عزلش را به رئیس جمهور تقدیم وبا منظوری آن ازطرف رئیس جمهور، قاضي متهم از وظیفه معزول و مطابق به احکام قانون مجازات می شود.

یوسلوڅلور دیرشمه ماده

د جرمونو کشف د پولیس په وسیله او د جرمونو تحقیق او په محکمه کې پرمتهم باندې د دعوا اقامه د څارنوالۍ له خوا، د قانون له احکامو سره سم کېږي. څارنوالی د اجرائیه قوې برخه ده او په خپلو اجراءاتو کې استقلال لري.

د څارنوالۍ تشکیل، صلاحیت او د اجراءاتو څرنگوالی د قانون له ليارې تنظیمېږي. د وسله والو ځواکونو، پولیسو او د ملی امنیت کارکوونکو د وظیفوي جرمونو کشف او تحقیق د خاص قانون له ليارې تنظیمېږي.

ماده یکصدوسی و چهارم

کشف جرایم، توسط پولیس و تحقیق جرایم و اقامه دعوا علیه متهم در محکمه، از طرف حار څارنوالی مطابق به احکام قانون صورت می گیرد. څارنوالی جزء قوه اجرائیه و در اجراءات خود مستقل می باشد.

تشکیل، صلاحیت و طرز فعالیت حارن څارنوالی توسط قانون تنظیم می گردد. کشف و تحقیق جرایم وظیفوی منسوبین قوای مسلح، پولیس و موظفین امنیت ملی توسط قانون خاص تنظیم می گردد.

یو سلوینځه دیرشمه ماده

که د دعوی لوری په هغه ژبه چې محاکمه پرې کېږي ونه پوهېږي، د قضیې پر موادو او اسنادو باندې د اطلاع او په محکمه کې په خپله مورنۍ ژبه د خبرو کولو حق د ترجمان یواسطه ورته تامینېږي.

ماده یکصدوسی و پنجم

اگر طرف دعوا زبانی را که محاکمه توسط آن صورت می گیرد نداند، حق اطلاع به مواد و اسناد قضیه و صحبت در محکمه به زبان مادری توسط ترجمان برایش تأمین می گردد.

اتم فصل

اداره

یو سلوشپږ دیرشمه ماده

د افغانستان د اسلامي جمهوریت اداره د مرکزي ادارې او محلي اداراتو د واحدونو پر اساس له قانون سره سم تنظیمېږي.

مرکزي اداره پرځینو اداري واحدونو وېشل کېږي چې د هرې یوې په سر کې یو وزیر وي. د محلي ادارې واحد ولایت دی. د ولایتونو او مربوطه ادارو شمېر، ساحه، برخې او تشکیلات د نفوسو د شمېر، ټولنیزې او اقتصادي وضعې او جغرافیایي موقعیت پر اساس د قانون له ليارې تنظیمېږي.

فصل هشتم

اداره

ماده یکصدوسی و ششم

اداره جمهوری اسلامی افغانستان برا ساس واحد های اداره مرکزی و ادارات محلی طبق قانون تنظیم می گردد.

اداره مرکزی به یک عده واحد های اداری منقسم می گردد که در رأس هر کدام یک نفوزیر قرار دارد. واحد اداره محلی ولایت است. تعداد، ساحه اجز او تشکیلات و لایات و ادارات مربوط، بر اساس تعداد نفوس، وضع اجتماعی و اقتصادی و موقعیت جغرافیایی توسط قانون تنظیم می گردد.

یوسلو اووه دیرشمه ماده

حکومت د مرکزیت د اصل په ساتلو سره د اقتصادي، ټولنيزو او فرهنگي چارو دگړندي کولو، ښه والی او د ملي ژوند په پرمختگ کې د خلکو د لازياتې ونډې اخيستلو په منظور، لازم صلاحيتونه د قانون له حکمونو سره سم محلي ادارې ته سپاري.

یوسلو اته دیرشمه ماده

په هر ولایت کې یوه ولایتي جرگه جوړېږي. د ولایتي جرگې غړي له قانون سره سم د نفوسو په تناسب، د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د ولایت د اوسېدونکو له خوا د څلورو کلونو لپاره ټاکل کېږي. ولایتي جرگه له خپلو غړيو څخه یو تن د رئیس په توگه ټاکي.

یوسلو نهه دیرشمه ماده

ولایتي جرگه د دولت د پرمختیايي اهدافو اود ولایت د چارو د ښه کېدو په تامینولو کې لکه څنګه چې په قوانینو کې څرګنده شوې، برخه اخلي او په ولایت پورې د مربوطو چارو په باب، مشوره ورکوي. ولایتي جرگه خپلې دندې د ولایت د ادارې په مرسته، سرته رسوي.

یوسلو څلوېښتمه ماده

د محلي ادارې د چارو د سمون او په هغې کې د خلکو د فعالې ونډې اخيستو د تامین په مقصد، په ولسوالیو او کلیو کې د قانون له حکمونو سره سم جرگې جوړېږي. ددې جرگو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو ټاکنو له مخې د سیمې د اوسېدونکو له خوا د دريو

ماده یکصدو سی و هفتم

حکومت با حفظ اصل مرکزیت به منظور تسریع و بهبود امور اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و سهم گیری هرچه بیشتر مردم در انکشاف حیات ملی، صلاحیتهای لازم را مطابق به احکام قانون، به اداره محلی تفویض می نماید.

ماده یکصدوسی هشتم

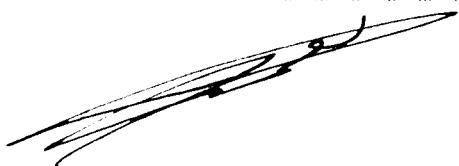
در هر ولایت یک شورای ولایتی تشکیل می شود. اعضای شورای ولایتی طبق قانون به تناسب نفوس، با انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم از طرف ساکنین ولایت برای مدت چهار سال انتخاب می گردند. شورای ولایتی یک نفر از اعضای خود را به حیث رئیس انتخاب می نماید.

ماده یکصدوسی ونهم

شورای ولایتی در تأمین اهداف انکشافی دولت و بهبود امور ولایت به نحوی که در قوانین تصریح می گردد، سهم گرفته، درمسایل مربوط به ولایت مشوره می دهد. شورای ولایتی وظایف خود را با همکاری اداره ولایت اجرا می نماید.

ماده یکصدوچهل

برای تنظیم امور و تأمین اشتراک فعال مردم در اداره محلی، در ولسوالی ها و قریه ها مطابق به احکام قانون، شورا ها تشکیل می گردد. اعضای این شوراها با انتخابات آزاد، عمومی سری و مستقیم از طرف ساکنین محل برای مدت سه

کلونو لپاره ټاکل کېږي.

په محلی جرګو کې د کوچیانو ګډون د قانون له حکمونو سره سم تنظیمېږي.

سال انتخاب می شوند.

سهم گیری کوچیان در شورا های محلی مطابق به احکام قانون تنظیم می گردد.

یوسلو یوڅلو پښتمه ماده

د ښاري چارو د ادارې لپاره ښاروالی تشکیلېږي. ښاروال او د ښاري مجلسونو غړي د آزادو، عمومي، پټو او مستقیمو انتخاباتو له لارې انتخابېږي. په ښاروالیو پورې مربوطې چارې د قانون له لپارې تنظیمېږي.

ماده یکصد وچهل ویکم

برای اداره امور شهری، شاروالی تشکیل می شود. شاروال و اعضای مجالس شاروالی از طریق انتخابات آزاد، عمومی، سری و مستقیم انتخاب می شوند. امور مربوط به شاروالیها توسط قانون تنظیم می گردد.

یوسلو دوڅلو پښتمه ماده

دولت ددې اساسی قانون د حکمونو د تعميل او د مندرجو ارزښتونو د تأمین لپاره لازمی اداري جوړوي.

ماده یکصد وچهل دوم

دولت به مقصد تعميل احکام و تأمین ارزشهای مندرج این قانون اساسی ادارات لازم را تشکیل می نماید.

نهم فصل

اضطراري حالت

یوسلو دري څلو پښتمه ماده

که دجګرې، دجګرې د خطر، وخیم اغتشاش او طبیعي آفاتو او یا ورته حالت له امله د خپلواکۍ او ملي ژوند ساتنه له هغه بهیر څخه چې په اساسي قانون کې ټاکل شوی، ناشونې وګرځي د جمهور رئیس له خوا د ملي شوری په تأیید د هېواد په ټولو او یا ځینې برخو کې اضطراری حالت اعلانېږي.

که اضطراري حالت تر دوو مېاشتو زیات دوام ومومي د هغه د اوږدولو لپاره د ملي شوری موافقه شرط ده.

ماده یکصد وچهل وسوم

هرگاه به علت جنگ، خطر جنگ، اغتشاش وخیم آفات طبیعی ویا حالت مماثلی که حفظ استقلال و حیات ملی از مجرای که در قانون اساسی تعیین شده، نا ممکن گردد، حالت اضطرار از طرف رئیس جمهور با تأیید شورای ملی در تمام یا بعضی از ساحات کشور اعلان می شود. هرگاه حالت اضطرار بیش از دو ماه دوام نماید برای تمدید آن موافقت شورای ملی شرط است.

یو سلو څلور څلو پښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي د ملي شوری او د سترې محکمې له رئیسانو سره په مشوره د ملي شوری ځینې صلاحیتونه حکومت ته انتقال کړي.

ماده یکصدو چهل و چهارم

در حالت اضطرار رئیس جمهور می تواند به مشوره رؤسای شورای ملی و ستره محکمه، بعضی از صلاحیت های شورای ملی را به حکومت انتقال دهد.

یوسلو پنځه څلو پښتمه ماده

په اضطراري حالت کې جمهور رئیس کولای شي چې د ملي شوری، د سترې محکمې د رئیسانو تر تأیید وروسته د اساسي قانون لاندیني حکمونه وځنډوي او یا قیود پرې ولگوي:

ماده یکصدو چهل و پنجم

در حالت اضطرار، رئیس جمهور می تواند بعد از تأیید روسای شورای ملی و ستره محکمه، تنفیذ احکام ذیل را معطل بسازد و یا برآن قیودی وضع نماید:

۱. فقره دوم ماده بیست و هفتم.
۲. ماده سی و ششم.
۳. فقره دوم ماده سی و هفتم.
۴. فقره دوم ماده سی و هشتم.

۱. د اووه وېشتمې مادې دویمه فقره.
۲. شپږ دېرشمه ماده.
۳. د اووه دېرشمې مادې دویمه فقره.
۴. د اته دېرشمې مادې دویمه فقره.

یو سلو شپږ څلو پښتمه ماده

د اضطرار په حالت کې اساسي قانون نه تعدیلېږي.

ماده یکصدو چهل و ششم

درحالت اضطرار قانون اساسی تعدیل نمی شود.

یوسلو اووه څلو پښتمه ماده

که چېرې د جمهوري ریاست دوره او یا دملي شوری تقنیني دوره د اضطرار په حالت کې پای ته ورسېږي، د نویو انتخاباتو تر سره کېدل ځنډېږي او د جمهور رئیس او ملي شوری د غړیو د خدمت موده تر (څلورو) میاشتو پورې، تمدیدېږي. که اضطراري حالت ترڅلورو میاشتو زیات اوږد شي، لویه جرگه د جمهور رئیس له خوا راغونښتله کېږي. د اضطراري حالت تر پای ته رسېدو وروسته، د دوو میاشتو په دننه کې انتخابات ترسره کېږي.

ماده یکصدو چهل و هفتم

هر گاه دوره ریاست جمهوری ویا دوره تقنینیه شورای ملی در حالت اضطرار ختم شود، اجرای انتخابات جدید ملتوی گذاشته شده ومدت خدمت رئیس جمهور و اعضای شورای ملی تا چهار ماه تمدید می شود.

هرگاه حالت اضطرار بیش از چهارماه دوام نماید لویه جرگه ازطرف رئیس جمهور دعوت می شود. بعد از ختم حالت اضطرار، در خلال مدت دو ماه انتخابات برگزار می گردد.

یوسلو اته څلویښتمه ماده

د اضطراري حالت په پای ته رسیدو سره هغه اقدامات چې ددې اساسي قانون د (یوسلوڅلورڅلویښتمې او یوسلو پنځه څلویښتمې) مادو له مخې شوې، یې له ځنډه له اعتباره لوبېږي.

ماده یکصدوچهل و هشتم

در ختم حالت اضطرار اقداماتی که بر اساس مواد یکصدوچهل چهار ویکصدوچهل پنج این قانون اساسی به عمل آمده، بلا فاصله از اعتبار ساقط می گردد.

لسم فصل

تعدیل

یوسلو نهه څلویښتمه ماده

د اسلام د سپېڅلي دين له حکمونو څخه د پیروي اصل او جمهوري نظام نه تعدیلېږي. د اتباعو د اساسي حقوقو تعدیلول یوازې د هغوی د حقوقو د ښیګڼې په منظور جواز لري. ددې اساسي قانون د نورو موادو تعدیل د وخت د غوښتنواو تجربوله مخې، ددې اساسي قانون د (اوه شپېتمې او یوسلو شپږڅلویښتمې) مادو په رعایت سره، د جمهور رئیس یا د ملي شوری د اکثریت په پیشنهاد کېږي.

فصل دهم

تعدیل

ماده یکصدوچهل ونهم

اصل پیروي از احکام دين مقدس اسلام ونظام جمهوري تعدیل نمی شود. تعدیل حقوق اساسی اتباع صرف بمنظور بهبود حقوق آنان مجاز می باشد. تعدیل دیگر محتویات این قانون اساسی، نظر به تجارب ومقتضیات عصر بارعایت احکام مندرج مواد شصت وهفتم ویکصدوچهل وششم این قانون اساسی با پیشنهاد رئیس جمهور یا اکثریت شورای ملی صورت می گیرد.

یوسلو پنځوسمه ماده

د تعدیل د پیشنهاد لپاره د جمهور رئیس په فرمان د حکومت، ملي شوری، او د سترې محکمې د غړیو له منځه، یو هیئت جوړېږي او د تعدیل طرح تیاروي.

ماده یکصدو پنجاهم

به منظور اجرای پیشنهاد تعدیل، هیئتی از بین اعضای حکومت، شورای ملی و ستره محکمه به فرمان رئیس جمهور تشکیل گردیده و طرح تعدیل را تهیه می کند.

د تعدیل د تصویب لپاره لویه جرګه، د جمهور رئیس په فرمان او د لویې جرګې د فصل له حکمونو سره سم راغوښتل کېږي.

برای تصویب تعدیل، لویه جرګه بر اساس فرمان رئیس جمهور ومطابق به احکام فصل لویه جرګه دایر می گردد.

که لویه جرګه د ټولو غړیو له دريو برخو څخه د دوو برخو په اکثریت د تعدیل طرح تصویب کړي، د جمهور رئیس تر توشیح وروسته نافذېږي.

هرگاه لویه جرګه با اکثریت دوثلث کل اعضا طرح تعدیل را تصویب کند، بعد از توشیح رئیس جمهور نافذ می گردد.

یوولسم فصل

متفرقه حکمونه

یوسلو یو پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیال، وزیران او د سترې محکمې رئیس او غړي د خپلې وظیفې په وخت کې نشي کولای له دولت او اشخاصو سره هېڅ ډول انتفاعی معامله ترسره کړي. هغه معاملې چې د شخصي اړتیاوو د تامین په منظور ترسره کېږي، له دې حکم څخه مستثنی دی.

یوسلو دوه پنخوسمه ماده

جمهور رئیس، د جمهور رئیس مرستیال، وزیران، د ملي شوری او د سترې محکمې، رئیسان او غړي او قاضیان نشي کولای د وظیفې د تصدی په موده کې په نورو مشاغلو لاس پورې کړي.

یوسلو درېنخوسمه ماده

قاضیان، څارنوالان، د وسله والو ځواکونو د پولیسو منصبداران او د ملي امنیت کارکوونکي نشي کولی د دندې د تصدی په موده کې په سیاسي ګوندونو کې غړیتوب ولري.

یوسلو څلورپنخوسمه ماده

د جمهور رئیس، د جمهور رئیس د مرستیال، وزیرانو او د سترې محکمې د غړو شتمني، د خدمت تر دورې وړاندې او وروسته، د هغه اورگان په وسیله چې قانون یې ټاکي ثبت، خپرل او خپرېږي.

فصل یازدهم

احکام متفرقه

ماده یکصدو پنجاه ویکم

رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور، وزرا، رئیس واعضای ستره محکمه در مدت تصدی وظیفه نمی توانند هیچ معامله انتفاعی را با دولت و اشخاص انجام دهند. معاملاتی که به منظور تأمین نیازمندیهای شخصی انجام یابد، از این امر مستثنی می باشد.

ماده یکصدوپنجاه ودوم

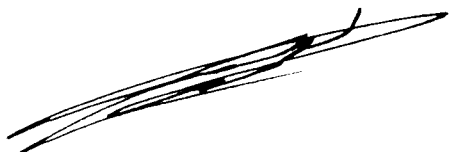
رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور، وزرا، رؤسا واعضای شورای ملی وستره محکمه وقضات نمی توانند در مدت تصدی وظیفه به مشاغل دیگری اشتغال ورزند.

ماده یکصدوپنجاه وسوم

قضات، څارنوالان، صاحب منصبان قوای مسلح، پولیس ومنسوبین امنیت ملی در مدت تصدی وظیفه نمی توانند در احزاب سیاسی عضویت داشته باشند.

ماده یکصدوپنجاه وچهارم

دارایی رئیس جمهور، معاون رئیس جمهور، وزرا واعضای ستره محکمه، قبل و بعد از دوره خدمت توسط ارگانی که در قانون تعیین می گردد، ثبت رسیدگی ونشر می شود.

یو سلو پنځه پنځوسمه ماده

د جمهور رئیس مرستیال، وزیرانو، د ملی شوری او دسترې محکمې رئیسان او غړیو ته د قانون له حکمونو سره سم، مناسب معاش ټاکل کېږي.

ماده یکصدو پنجاه پنجم

برای معاون رئیس جمهور، وزرا، رؤسا و اعضای شورای ملی و ستره محکمه و قضات، مطابق به احکام قانون معاش مناسب تعیین می گردد.

دولسم فصل

انتقالی حکمونه

یوسلو شپږ پنځوسمه ماده

د ملت د بابا لقب او هغه امتیازونه چې د ۱۳۸۱ هـ ل کال د اضطراری لویې جرگې له خوا د افغانستان پخواني پاچا اعلیحضرت محمد ظاهرشاه ته ورکړل شوي دي، ددې اساسي قانون له حکمونو په رعایت سره سم د ژوند تر پایه د دوی لپاره محفوظ دي.

فصل دوازدهم

احکام انتقالی

ماده یکصدو پنجاه و ششم

لقب بابای ملت و امتیازاتي که توسط لویه جرگه اضطراری سال ۱۳۸۱ هـ ش به اعلیحضرت محمد ظاهرشاه، پادشاه سابق افغانستان اعطا شده است با رعایت احکام این قانون اساسی مادام الحیات برای ایشان محفوظ می باشد.

یوسلو اوږه پنځوسمه ماده

ددې اساسي قانون له نافذیدو څخه د ملی شوری د افتتاح تر نېټې پورې موده د انتقال دوره گڼل کېږي. د افغانستان انتقالی اسلامی دولت د انتقال په دوره کې لاندینې وظیفې سرته رسوي:

ماده یکصدو پنجاه و هفتم

مدت بعداز نفاذ این قانون اساسی تا تاریخ افتتاح شورای ملی دوره انتقال شمرده می شود. دولت انتقالی اسلامی افغانستان در دوره انتقال، وظایف ذیل را انجام میدهد:

۱. د شپږمې مېاشتو په دننه کې د جمهوري ریاست، ملي شوری او محلی جرگو دانتخاباتو په اړه د تقنیني فرمانونو صادروول.

۱. اصدار فرامین تقنینی مربوط به انتخابات ریاست جمهوری، شورای ملی، شوراهای محلی، در مدت شش ماه.

۲. له یوه کال څخه په کمه موده کې د محکمو دصلاحیتونو او تشکیلاتو او داساسی تشکیلاتو پرقانون باندې د کار پیل په اړه دفرمانونو صادروول.

۲. اصدار فرامین در مورد تشکیلات و صلاحیت محاکم و آغاز کار روی قانون تشکیلات اساسی در خلال مدت کمتر از یکسال.

۳. د انتخاباتو دڅارنې دخپلواک کمپسیون جوړول.

۳. تشکیل کمیسیون مستقل نظارت بر انتخابات.

۴. د اجرایی او قضایی چارو د غوره تنظیم په منظور د لازمواصلاحاتو سرته رسول.

۴. انجام اصلاحات لازم به منظور تنظیم بهتر امور اجرایی و قضایی.

۵. د دې اساسي قانون د حکمونو د تطبیق په برخه کې د زمینی د برابرولو لپاره لازم تدبیرونه نیول.

۵. اتخاذ تدابیر لازم جهت آماده ساختن زمینه برای تطبیق احکام این قانون اساسی.

یوسلو اته پنخوسمه ماده

لومړنی منتخب جمهور رئیس د انتخاباتو د نتایجو تر اعلان دېرش ورځې وروسته په کار پیل کوي .

د ملی شوری انتخابات د جمهور رئیس له انتخاب څخه وروسته د یوه کال څخه په کمه موده کې دایرېږي. دملی شوری واکونه د هغه د تاسیس تر مودې پورې ددې اساسی قانون له مخې حکومت ته سپارل کېږي او موقته ستره محکمه د جمهور رئیس په فرمان جوړېږي.

یوسلو نهه پنخوسمه ماده

ملی شوری خپل وظایف او واکونه ددې اساسی قانون د حکمونو له مخې د تاسیس سره سم عملي کوي.

د ملی شوری له لومړنۍ غونډې وروسته د دېرشو ورځو په موده کې حکومت او ستره محکمه ددې اساسی قانون له حکمونو سره سم تشکیلېږي.

د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت رئیس تر هغه وخته پورې چې منتخب جمهور رئیس په کار پیل کړی نه وي وظیفه سرته رسوي.

ددې اساسی قانون د یوسلو اووه پنخوسمې مادې د څلورمې فقرې د حکم په رعایت، د دولت اجرایی او قضایی ارگانونه د حکومت او سترې محکمې تر تشکیل پورې خپلو وظایفو ته ادامه ورکوي.

هغه تقنینی فرمانونه چې د موقتي دورې له پیل څخه وروسته نافذ شوي دي د ملی شوری لومړنی غونډې ته راجع کېږي.

دا فرامین تر هغه وخته پورې چې د ملی شوری له خوا لغوه شوي نه وي نافذ کېل کېږي.

ماده یکصدوپنجاه و هشتم

اولین رئیس جمهور منتخب سی روز بعد از اعلام نتایج انتخابات مطابق به احکام این قانون اساسی به کار آغاز می کند.

انتخابات شورای ملی در مدت کمتر از یکسال بعد از انتخاب رئیس جمهور دایر می شود. صلاحیت های شورای ملی مندرج این قانون اساسی الی زمان تاسیس آن به حکومت تفویض و ستره محکمه مؤقت بفرمان رئیس جمهور تشکیل می گردد.

ماده یکصدوپنجاهونهم

شورای ملی وظایف وصلاحیت های خود را به مجرد تاسیس مطابق به احکام این قانون اساسی اعمال می کند.

بعد از دایر شدن اولین جلسه شورای ملی در خلال مدت سی روز حکومت و ستره محکمه مطابق به احکام این قانون اساسی تشکیل می گردد.

رئیس دولت انتقالی اسلامی افغانستان تا زمانیکه رئیس جمهور منتخب به کار آغاز کند اجرای وظیفه می نماید.

ارگانهای اجرایی وقضایی دولت با رعایت حکم فقره چهارم ماده یکصدوپنجا وهفتم این قانون اساسی، الی تشکیل حکومت و ستره محکمه به وظایف خود ادامه می دهند.

فرامین تقنینی که از آغاز دوره موقت به بعد نافذ گردیده است به اولین جلسه شورای ملی ارجاع می گردد.

این فرامین تا زمانیکه از طرف شورای ملی لغو نگردیده باشد نافذ می باشد.

یوسلوشپېتمه ماده

دا اساسی قانون د لویې جرگې له تصویب څخه وروسته نافذ او د افغانستان د انتقالی اسلامی دولت د رئیس لخوا توشیح او اعلامېږي. او په نفاذ سره یې ددې اساسی قانون له حکمونو مغایر قوانین او تقنینی فرمانونه لغوه کېږي.

ماده یکصدوشصتم

این قانون اساسی از تاریخ تصویب لویه جرگه نافذ و از طرف رئیس جمهور دولت انتقالی اسلامی افغانستان توشیح و اعلام می گردد. و با نفاذ آن قوانین و فرامین تقنینی مغایر احکام این قانون اساسی ملغی میباشد.

